Slovenski
VESTNIK

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

LETNIK XXXII. CELOVEC, PETEK, 7. OKTOBER 1977 ŠTEV. 40 (1834)

SODNIJSKO NASILJE - IZKAZNICA AVSTRIJE V BEOGRADU (8. stran)

Beograd v središču mednarodnega zanimanja

Minič: Problem narodnostnih manjšin ne more biti le notranja zadeva posamezne države, marveč je odnos do manjšin bistvenega pomena za varnost, dobrososedske odnose in sodelovanje med državami

Po dveh mesecih od zaključenih pripravljalnih pogovorov se je v torek v Beogradu začela druga faza beograjske konference o varnosti in sodelovanju v Evropi. V novem kongresnem centru, ki menda še nima para v Evropi, so se zbrale delegacije 33 evropskih držav ter Amerike in Kanade, da proučijo, kako so bila oziroma niso bila uresničena načela, ki so jih pred dvemi leti zapisali v sklepne dokumente helsinške konference.

V sklopu teh načel in sklepov pripisujejo velik pomen tudi človekovim pravicam in v tem okviru še zlasti vprašanjem narodnostnih manjšin. Zato prav nič ne preseneča, da so prav ta vprašanja že od vsega začetka v ospredju zanimanja in razpravljanj tudi na sedanjem beograjskem sestanku. Že v svojem pozdravnem govoru v imenu države gostiteljice je namreč podpredsednik zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za zunanje zadeve SFR Jugoslavije Miloš Minič posebej naglasil prav ta problem. **Z dovolj razumljivim namigom na Avstrijo je poudaril, da problem narodnostnih manjšin ne more biti le notranja zadeva posamezne države, marveč da je odnos do manjšin bistvenega pomena za varnost, dobrososedske odnose in za sodelovanje med državami. „Prav ta sestanek držav na konferenci o varnosti in sodelovanju v Evropi bo moral razmotriti rezultate določil zaključne listine, ki se nanašajo na manjšine ter sprožiti nov doprinos k nadaljnjemu reševanju tega vprašanja," je naglasil Minič ter prav tako nedvoumno opozoril, da svobodno izražanje nacionalne kulture ter uporabljanje lastnega jezika ne velja le za narode, temveč prav tako za nacionalne manjšine.**

Da tudi manjšinska vprašanja niso nerešljiva, je Minič prikazal na primeru Jugoslavije in Italije, ki sta medsebojna odprta vprašanja uredili z osimskimi sporazumi. Te sporazume je označil kot najlepši primer, kako je možno rešiti mednarodne spore v zadovoljstvo prebivalcev na obeh straneh meje, če na obeh straneh prevladuje pripravljenost in volja za sporazumno reševanje. To ni samo lep korak naprej v razvoju odnosov med dvema državama, je dejal Minič, temveč konkreten doprinos k popuščanju napetosti, za utrditev miru in varnosti ter k razvoju mednarodnega sodelovanja v Evropi in v svetu.

Za predstavnikom države-gostiteljice je udeležence beograjske konference pozdravil še osebni zastopnik glavnega tajnika OZN Vitorio Giucciardini, nato pa so se začeli vrstiti uvodni govori voditeljev posameznih delegacij. Po tej uvodni „rundi" se bo delo konference v glavnem odvijalo v komisijah, kjer bodo izčrpno in gotovo tudi trdo razpravljali o številnih vprašanjih, ki se postavljajo danes na evropski celini in sploh v svetu in od katerih rešitve v veliki meri zavisi nadaljnji razvoj človeštva. Saj v Beogradu ne bodo samo pregledali in ocenili dosedanje izvajanje helsinških sklepov, marveč bo treba doseči tudi nov dogovor o ukrepih in priporočilih, ki naj bi prispevali k nadaljnjemu razvoju v Helsinkih dogovorjene smeri. Ob tem bodo morali delegati 35 držav upoštevati potrebo po nadaljnji krepitvi varnosti, sodelovanja, odnosov in sploh razvoja popuščanja napetosti. In končno se bodo morali dogovoriti tudi še o tem, kako naj gre ta razvoj naprej, se pravi, doseči bodo morali dogovor o nadaljnjih sestankih in delu po Beogradu.

Tako naj bi postal Beograd prvo nadstropje v Helsinkih začete stavbe: v Helsinkih so bili položeni temelji, Beograd pa že pomeni nadaljnjo etapo pri postavitvi hiše zaupanja, sodelovanja in medsebojnega spoštovanja ter dogovarjanja. Delo v prihodnjih tednih in mesecih gotovo ne bo lahko, vendar pa že uvodne izjave upravičujejo prepričanje, da bodo udeleženci našli pravo pot med lastnimi in skupnimi interesi, kar bo omogočilo, da bo Beograd resnično postal nadgradnja v Helsinkih začetega procesa — ne le v korist posameznih držav in narodov, temveč predvsem v korist celotne človeške skupnosti.

Predstavniki ZKS

obiskali Slovence na Koroškem

V ponedeljek 3. oktobra 1977 so organizacije koroških Slovencev obiskali predstavniki centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije.

Sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKS Franc Šetinc, član izvršnega komiteja Lojze Briški in tajnik izvršnega komiteja Slavko Gerič so ob tej priložnosti obiskali Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev ter druge organizacije in ustanove, med temi tudi Slovenski informacijski in dokumentacijski center (SINDOK) ter uredništvo Slovenskega vestnika.

Na sedežih obeh osrednjih organizacij so se pogovarjali o aktualnem položaju slovenske manjšine v Avstriji, predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev pa so bili povabljeni na obisk v centralnem komiteju ZKS.

Koroški Slovenci

pri predsedniku jugoslovanske vlade

Predsednik zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Veselin Djuranovič je v nedeljo 2. oktobra 1977 v Beogradu sprejel delegacijo slovenske narodnostne manjšine v Avstriji. Delegacijo sta vodila predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc, v njej pa so bili še tajnik ZSO Feliks Wieser, osrednji tajnik NSKS Filip Warasch ter član upravnega odbora ZSO Rado Janežič.

Sprejemu so prisostvovali tudi pomočnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve Milan Vereš, član predsedstva republiške konference SZDL Slovenije Jože Hartman, zunanjepolitični svetnik predsednika ZIS Nikola Čičanovič in posebni svetnik v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve Silvo Devetak.

Predstavniki manjšine so seznanili predsednika ZIS z najnovejšim stanjem, v kakršnem je slovenska manjšina v Avstriji. Ugotovili so, da v zadnjem času ni nobenih pozitivnih sprememb oziroma da se položaj po sprejetju zakona o narodnih skupinah in noveli zakona o popisu prebivalstva posebne vrste, kot tudi po uveljavitvi določbe o topografskih napisih ter uredbe o uradni rabi slovenskega jezika ter uredbi o slovenskih nazivih krajev na Koroškem v resnici slabša. Posebej so poudarili, da si avstrijska vlada še naprej prizadeva uresničevati ukrepe, ki omejujejo pravice manjšine, sicer določene s 7. členom državne pogodbe. Namesto da bi upoštevali konstruktivne predloge manjšine, se s sodnimi procesi proti pripadnikom manjšine in z drugimi sredstvi ustvarja vzdušje nestrpnosti, želeč tako manjšini vsiliti ukrepe, s katerimi se še naprej slabša njen položaj in odvzemajo zakonite pravice.

Predsednik ZIS je poudaril, da bo Jugoslavija, ki na obstoj narodnostnih manjšin gleda kot na faktorje povezovanja, vzajemnega razumevanja in dobrega sosedskega sodelovanja, še naprej zagotavljala podporo pravičnemu boju slovenske in hrvaške manjšine, da bi si zagotovili pravice, zapisane v državni pogodbi, s čimer bi bili zagotovljeni pogoji za njun neovirani in vsestranski razvoj. Jugoslavija si bo še naprej prizadevala, da bi avstrijska vlada v dogovoru s predstavniki slovenske in hrvaške narodnostne manjšine brez odlašanja začela izpolnjevati svoje obveznosti.

S popolnim izpolnjevanjem določb državne pogodbe bi končno zagotovili svoboden razvoj slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, kar je tudi v skladu z določbami zaključnega akta konference o evropskem sodelovanju in varnosti.

Na pogovoru so izrazili prepričanje, da bi to bistveno prispevalo k nadaljnjemu razvoju jugoslovansko-avstrijskih odnosov in dobrega sosedskega sodelovanja, kar je v interesu SFR Jugoslavije kot republike Avstrije.

Manjšina mora biti sestavni del

medregionalnega in meddržavnega gospodarskega sodelovanja

Prejšnji teden se je vrnila z večdnevnega obiska v Jugoslaviji gospodarska delegacija koroških Slovencev, v kateri so bili tajnik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser kot vodja delegacije ter člani predsednik Zveze slovenskih zadrug v Celovcu Hanzi Ogris, predsednik gospodarskega odbora ZSO dipl. inž. Franci Einspieler, član izvršnega odbora ZSO inž. Peter Kuhar, podpredsednik Narodnega sveta koroških Slovencev Fridi Sabotnik, predsednik gospodarskega odbora NSKS Alojz Gregorič in član predsedstva NSKS Franc Wedenik. Delegacijo je spremljal tudi predstavnik Jugoslovanske Zvezne gospodarske zbornice v Celovcu Veno Doljak.

Namen delegacije je bil, da se po eni strani seznani s stopnjo gospodarskega razvoja v republikah in avtonomnih pokrajinah SFRJ in da po drugi strani tolmači gospodarskim predstavnikom Jugoslavije politični in socialno ekonomski položaj slovenske narodne manjšine na Koroškem ter poišče konkretne možnosti vključevanja koroških Slovencev v avstrijsko-jugoslovanske gospodarske tokove.

Delegacija je po uvodnih razgovorih s predsednikom zvezne gospodarske zbornice v Beogradu Iljo Vakičem in sekretarjem Bogumilom Rupnikom obiskala republiške gospodarske zbornice Hrvatske, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Makedonije, Srbije in Slovenije ter avtonomni pokrajini Kosovo in Vojvodino. Ob tej priložnosti je delegacija obiskala tudi celo vrsto pomembnih delovnih organizacij, kjer so se lahko prepričali, kako hitro so nekoč najbolj zaostala območja Jugoslavije razvila svoje gospodarske zmogljivosti in kako celotna Jugoslavija skrbi za manj razvita področja. Predvsem pa so člani delegacije tudi spoznali, kako podrobno in vsestransko so državljani Jugoslavije seznanjeni s problematiko manjšin v Avstriji.

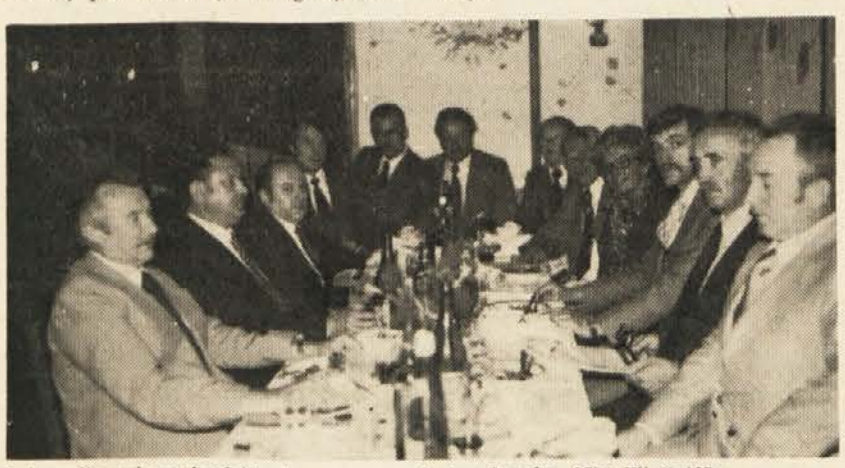

Delegacija pri predsedniku Zvezne gospodaske zbornice SFRJ Ilji Vakiču

Po razgovorih v republikah so se člani delegacije ponovno sestali s predsednikom zvezne gospodarske zbornice Vakičem, s katerim so se dogovorili za konkretne ukrepe v zvezi z vključevanjem koroških Slovencev v avstrijsko-jugoslovansko gospodarsko dogajanje.

Zaključek razgovorov je bil v SR Sloveniji, kjer se je gospodarska delegacija koroških Slovencev sestala s predsednikom Gospodarske zbornice Slovenije in njegovimi sodelavci. Predsednik Andrej Verbič je v pogovoru naglasil, da so dane vse možnosti za uresničevanje nekaterih gospodarskih načrtov, ki so nedvomno v obojestranskem interesu. Republiški sekretar za mednarodno sodelovanje Marjan Osolnik je poudaril, da je dogovarjanje o sodelovanju koroških Slovencev z jugoslovanskimi gospodarskimi organizacijami nedvomno prispevek k izboljšanju celotnih odnosov med sosednjima državama. Člani delegacije pa so razgovore ocenili kot izredno konkretne in plodovite.

O obisku delegacije bomo v našem listu še poročali.

JUGOSLOVANSKI ZUNANJI MINISTER V OZN:

Potreben je mednarodni dokument

posvečen zaščiti pravic in zboljšanju položaja manjšin

Na zasedanju glavne skupščine OZN v New Yorku je zbudil široko zanimanje govor jugoslovanskega zunanjega ministra Miniča, ki je opozoril na vrsto aktualnih problemov današnjega sveta. Minič je zlasti naglasil, da je skrajni čas, da se začnejo z vsemi močmi premagovati blokovske tendence in odpori zoper popuščanje napetosti. Pri tem je opozoril na vlogo neuvrščenih držav, kot zgled sodelovanja med državami je omenil osimske sporazume med Jugoslavijo in Italijo, med perečimi problemi, ki ogrožajo mir v svetu, pa je omenil politiko apartheida in in rasizma, oboroževalno tekmo in neurejene gospodarske odnose med razvitimi in nerazvitimi državami.

Obširno je Minič spregovoril tudi o človekoih pravicah ter ugotovil, da se na socialno-humanitarnem področju pripisuje poseben pomen uspešnemu izidu desetletja boja proti rasizmu in rasni diskriminaciji, kar bi bil eden največjih prispevkov spoštovanju in nadaljnji poglobitvi pravic in svoboščin človeka kot sestavnemu delu boja za mir, emancipacijo in družbeni napredek. Človekove pravice so celota, ki poleg državljanskih in političnih vključuje tudi ekonomske, socialne, nacionalne, kulturne in druge pravice, je naglasil Minič, zato samo njihovo integralno uresničevanje zagotavlja, da jih bodo ljudje v polni meri deležni.

„Uresničevanje teh pravic je dolg in zapleten zgodovinski proces, pogojen z mnogimi objektivnimi zgodovinskimi, družbenimi in razvojnimi okoliščinami. Zato je razumljivo, da moramo tudi danes odkrito in konstruktivno razpravljati o vprašanju človekovih pravic. Jasno je, da si bomo morali vsi še dolgo močno prizadevati za uresničitev človekovih pravic, za njihovo širjenje in poglabljanje, upoštevajoč, da je stvar pomemben element miru in varnosti na svetu. Toda izvzemanje posameznih vidikov človekovih pravic, njihovo absolutiziranje in izrabljanje za namene političnega pritiska in kršenja suverenosti neodvisnih držav, blokovskega medsebojnega kosanja ali vsiljevanja svojega družbenega modela drugim, ne pelje k njihovemu dejanskemu poglabljanju. Stvarna akcija za nadaljnje poglabljanje človekovih pravic mora izhajati predvsem iz že splošno sprejetih mednarodnih sporazumov, iz nujne potrebe, da čim več držav pristopi k številnim mednarodnim instrumentom, in njihovega popolnega uresničevanja."

V tej zvezi pa je Minič posebej spregovoril tudi o vprašanju mednarodne ureditve manjšinske zaščite ter poudaril:

„Zagotavljanje varstva in poglabljanja pravic manjšin je vprašanje, katerega mednarodna ureditev bi znatno prispevala k nadaljnjemu poglabljanju človekovih pravic. S sedanjimi mendarodnimi instrumenti je problem položaja manjšin obsežen le deloma, v okvirih splošnega urejanja človekovih pravic in načel nediskriminacije. Zato je delegacija SFRJ na prejšnjem zasedanju generalne skupščine dala pobudo, da OZN posveti temu vprašanju ustrezno pozornost z namenom, da bi natančneje opredelili obveznosti držav in sprejeli mednarodni dokument, posvečen zaščiti pravic in zboljšanju položaja manjšin. Medtem je podkomisija za preprečevanje diskriminacije in zaščito manjšin priporočila komisiji za človekove pravice, da se loti dela za osnutek deklaracije o manjšinah, kar je pozitivno kot prvi korak. Širok pristop k temu problemu, s katerim bi zagotovili zaščito manjšin kot skupin in kot posameznikov, je tem potrebnejši, ker vedno znova ugotavljamo dejstvo, da je ureditev tega važnega vprašanja velikega pomena za zboljšanje sodelovanja in zbliževanja med narodi in državami, oziroma, da nespoštovanje teh pravic ogroža mir in varnost v mnogih delih sveta."

Problem manjšin

v jugoslovansko-avstrijskih odnosih

V sredo prejšnji teden je Kulturni in informacijski center SFRJ na Dunaju v tiskovnem centru Concordia predstavil avstrijskemu in mednarodnemu tisku knjigo „Problem manjšin v jugoslovansko-avstrijskih odnosih", ki je zdaj izšla tudi v nemščini in angleščini.

V knjigi, o kateri smo v našem listu že poročali, ko je meseca aprila izšla v srbohrvaščini pri beograjski založbi Medjunarodna politika, avtorji Dušan Nečak, dr. Tone Zorn, prof. Mirko Valentič, Danilo Türk, dr. Budislav Vukas, Matjaž Jančar in dr. Vladimir Klemenčič v strnjeni obliki podajajo svoje poglede na probleme slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji ter jih postavljajo v okvir odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Uvod knjigi je napisal Bogdan Osolnik, dodani pa so še razni dokumenti, kot so intervju Edvarda Kardelja za dunajski „Profil", besedilo nekaterih členov avstrijske državne pogodbe, jugoslovanska nota Avstriji o položaju slovenske in hrvaške manjšine, izjava jugoslovanske vlade ob 20. obletnici podpisa državne pogodbe, iz Slovenskega vestnika ponatis informacije, ki sta jo ZSO in NSKS posredovala odboru OZN za odpravo rasne diskriminacije, slikovna dokumentacija k aktualnim manjšinskim problemom ter za zaključek še karte, ki kažejo naseljenost Slovencev in Hrvatov v Avstriji.

Ob sedanji predstavitvi na Dunaju so bila v ospredju zanimanja številnih novinarjev vprašanja, ali prinaša knjiga nova gledanja na probleme slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, ali predstavlja neke vrste uradno stališče jugoslovanske vlade, kako je z internacionalizacijo manjšinskega vprašanja in podobno. Na vprašanja so odgovarjali posamezni avtorji ter generalni direktor Dragoljub Vujica kot predstavnik izdajatelja knjige. Avtorji so poudarili, da predstavljajo članki njihovo osebno gledanje na problematiko, vendar pa se to gledanje v marsičem ali tudi v celoti ujema s stališčem jugoslovanske vlade, ki se predvsem zrcali v številnih notah in izjavah k vprašanju slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji. K vprašanju internacionalizacije, ki si jo nekateri predstavljajo zelo formalistično in šablonsko, pa je bilo opozorjeno, da je problem slovenske in hrvaške manjšine oziroma vprašanje neizvajanja člena 7 in drugih določil državne pogodbe kakor tudi drugih mednarodnih obveznosti s strani avstrijske vlade že zdavnaj predmet razprav na različnih mednarodnih srečanjih.

Knjiga, ki je našla v avstrijskem tisku precejšen odziv, bo v kratkem izšla še v francoščini. Sicer pa o njej lahko ponovimo ugotovitev, ki smo jo zapisali že ob poročilu o prvi izdaji: da publikacija brez dvoma pomeni važen prispevek v nadaljnjem boju za uveljavitev pravic slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji — to še posebej v trenutku, ko bo zaradi zadržanja Avstrije vedno bolj potrebna mednarodna podpora temu boju.

Sodnijsko preganjanje koroških Slovencev

je slaba izkaznica Avstrije za beograjsko konferenco

Na to, kako Avstrija izpolnjuje oziroma ne izpolnjuje prevzetih obveznosti in danih obljub, je opozoril predsednik republiške konference SZDL Slovenije Mitja Ribičič, ko je prejšnji teden na seminarju za vodilne delavce družbeno-političnih organizacij govoril o aktualnih vprašanjih mednarodnih odnosov, o razmerjih v mednarodnem delavskem gibanju in o odnosih s sosedi. Spomnil je na nerešene probleme slovenske manjšine na Koroškem in v tej zvezi tudi dejal, da se Avstrija ni držala obljub, da rezultatov posebnega preštevanja ne bo jemala za podlago zakonodaj. Zdaj se pred novimi volitvami že vse stranke ukvarjajo z volilnimi licitacijami, je menil predsednik Ribičič, ko je ocenjeval zadržanje strank v manjšinskem vprašanju; dejal je, da se gonja proti manjšini lahko v predvolilnem boju samo še zaostri.

„V Avstriji so si privoščili celo vrsto sodnih procesov proti predstavnikom slovenske manjšine," je ugotovil predsednik Ribičič, „in Dunaju se bo moralo zastaviti vprašanje, ali je za ugled te države to koristno spričo bližnje beograjske konference o evropski varnosti in sodelovanju."

V svojem referatu je predsednik Ribičič govoril tudi o podružbljanju zunanje politike, ki da se izkazuje kot zelo plodna praksa in bistveno pripomore k mednarodni stabilnosti Jugoslavije. Ko je ocenil rezultate temeljitega obveščanja politične baze o odprtih problemih, ki jih ima Jugoslavija z velikimi silami in sosedi, je naglasil, da se tisti, ki so vedno pripravljeni poskušati pritiskati na neodvisno in neuvrščeno Jugoslavijo, morajo zavedati, da so široki krogi družbenopolitičnih delavcev ne samo seznanjeni s strategijo in taktiko teh pritiskov, marveč se jim tem uspešneje upirajo v dnevni politični praksi. „Nekateri bi nam radi od zunaj vsilili nekakšno tajno diplomacijo, se pravi dogovore vodstev brez vednosti širših krogov," je opozoril Mitja Ribičič, „toda že sama misel na tajno diplomacijo je proti duhu našega demokratskega samoupravnega sistema."

Uvodni referat na seminarju je imel predsednik predsedstva SR Slovenije Sergej Kraigher, ki je obširno analiziral knjigo Edvarda Kardelja „Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja", ki jo je ocenil kot bistven prispevek k zakladnici marksizma in leninizma.

Demokratična javnost

obsoja ščuvanje na narodnostno mržnjo

Nebrzdana hujskaška gonja, ki so jo predstavniki političnega življenja na Koroškem in zlasti koroški tisk sprožili po zadnjih demonstracijah koroških Slovencev, ko so demonstrante enostavno proglasili za ekstremiste in celo teroriste ter jim brez najmanjšega dokaza naprtili krivdo za bombne atentate v Škocijanu in Pliberku, spet enkrat zelo jasno kaže, koliko je tem krogom v resnici do sprave in pomiritve v deželi.

Tarča teh napadov smo v prvi vrsti seveda koroški Slovenci, ki bi nas s podlimi sredstvi kriminalizacije našega pravičnega boja in z najrazličnejšimi oblikami pritiska ter zastraševanja hoteli prisiliti na kolena, da bi se pokorili diktatu tristrankarske „svete alianse". Napadi pa gredo tudi proti tistim pripadnikom večinskega naroda, ki nas podpirajo v boju proti krivičnim zakonskim ukrepom in skupaj z nami zahtevajo dosledno izpolnitev člena 7 državne pogodbe. Posebno gnusen primer hudega obrekovanja (Rufmord) si je v tej zvezi privoščilo glasilo koroške ÖVP Volkszeitung, iz katerega žolčnih izlivov bi nepoučeni bralec moral dobiti vtis, da so napredno usmerjeni učitelji na celovški univerzi sami kriminalci in zločinci.

Takšno ščuvanje na narodnostno mržnjo in neodgovorno zastrupljanje političnega ozračja odločno obsoja vsak, ki mu je resnično do mirnega sožitja in razumevanje med obema narodoma v deželi. Tudi celovška skupina KBA je v tej zvezi objavila posebno izjavo, v kateri je med drugim rečeno, da je bil zadnji atentat na električno omrežje v Pliberku (neposredno po demonstraciji Slovencev — op. ured.) izveden sploh samo kot povod, da zdaj lahko širijo svoj šovinizem in hkrati okrepijo državni varnostni aparat. „Njihova politika obstoji zdaj predvsem v poskusih zastraševanja in razbijanja, s s katerimi bi napredne ljudi hoteli prisiliti, da bi sprejeli reakcionarne manjšinske zakone," je rečeno v izjavi, ki hkrati opozarja, da so uspešne demonstracije letošnje poletje pokazale, da ljudi ni mogoče prisiliti k sprejemu teh zakonov, marveč se postavljajo v bran proti diskriminaciji, zatiranju in reakciji. „Zato nas bodo poostrena šovinistična gonja in napadi na našo organizacijo ter na sile, ki se dosledno zoperstavljajo diskriminaciji manjšine, samo podkrepile v zavesti o potrebi našega boja, ki ga bomo še bolj odločno nadaljevali."

Še enkrat o slabi vesti

Že v zadnji številki smo v poročilu o obisku skupine novinarjev iz Slovenije zapisali, da je med obiskom prišla do izraza slaba vest „uradne" Koroške. Našo ugotovitev je zaključek obiska in so jo predvsem poročila, ki jih je objavil tukajšnji tisk, v polni meri potrdila. Če koroški listi že vnaprej vedo povedati, da bodo slovenski novinarji o svojih vtisih, ki so jih dobili med svojim obiskom na Koroškem, poročali le kritično in negativno, potem je to najboljše priznanje, da o razmerah na Koroškem drugače sploh ni mogoče poročati — razen da se v nasprotju z resnico zavestno širijo lažne trditve, da so vprašanja rešena, da smo Slovenci enakopravni in da je Avstrija svoje obveznosti izpolnila.

S takimi trditvami se slovenski novinarji seveda niso zadovoljili ter so predstavnikom Koroške zastavljali vprašanja, ki so segala v jedro stvari. Kako neprijetna so lahko taka vprašanja, pa je pokazal tudi deželni glavar Wagner, ki je na opozorilo, da se njegova trditev o polni izpolnitvi državne pogodbe nikakor ne ujema z izjavo kanclerja Kreiskega, češ da gre le za minimalno rešitev, dal prav čuden odgovor: da je kancler govoril o minimalni rešitvi samo zato, ker pozna razmere na Koroškem in ni hotel razburjati tistih krogov, ki so leta 1972 preprečili uveljavitev zakona o dvojezičnih napisih (!).

Proizvod take logike je bil tudi odgovor, ki ga je dal Wagner na opozorilo glede nevarnosti asimilacije, ko je trdil, da manjšina ne nazaduje ampak v resnici napreduje. Manjšina, ki po izjavi deželnega glavarja številčno narašča, pa ima v resnici čedalje manj pravic, manj napisov, na kar so novinarje s konkretnimi podatki in dokazi opozorili predstavniki osrednjih slovenskih organizacij kakor tudi krajevni zastopniki v Škocijanu in v Bekštanju. Zlasti pri teh krajevnih srečanjih so novinarji imeli priložnost spoznati, kakšna je na Koroškem razlika med besedami in dejanji. Na zagotovila deželnega glavarja, koliko Slovencev ima na svoji strani in da ima pravzaprav on mandat govoriti v imenu Slovencev, pa je dovolj jasno odgovoril član SPÖ in dolgoletni socialistični občinski odbornik v Bekštanju, ki je dejal, da se v manjšinskem vprašanju ne strinja s stranko marveč v celoti podpira osrednji slovenski organizaciji.

Slovenski novinarji, ki so prišli na Koroško z namenom, da prispevajo k zgladitvi morebitnih nesporazumov, so se vračali z vtisi, ki so bili — kakor je izjavil vodja delegacije Božo Kovač — naravnost porazni, saj so presegli celo najhujša pričakovanja. Imeli smo vtis, da govorimo gluhim, je razgovore z uradnimi predstavniki Koroške ocenil novinar iz Ljubljane, medtem ko je njegov kolega iz Maribora ugotovil, da je na Koroškem sicer velika pripravljenost govoriti, vendar nič narediti. In govorili so, govorili predstavniki deželnega zbora in deželne vlade, govorili zastopniki Celovca in Beljaka in govorili predvsem tudi posamezni koroški novinarji — bili so to dolgi monologi, iz katerih pa ni bilo čutiti niti trohice pripravljenosti, da bi vsaj poskušali razumeti tudi nasprotno stran.

Na Koroškem se ni zgodilo nič takšnega, zavoljo česar bi smel človek trditi, da je Avstrija izpolnila tiste obveznosti, ki jih ima do manjšin na podlagi 7. člena državne pogodbe. Tako je strnil sklepno ugotovitev slovenskih novinarjev dopisnik ljubljanskega Dela, ki je svoje poročilo o obisku na Koroškem takole zaključil: „Splošni vtis, ki so ga odnesli s tega obiska, je spodbuden samo deloma: gre za to, da je manjšina še nadalje pripravljena bojevati se za svoje pravice, vendar pa po drugi plati oblasti trmasto vztrajajo pri sedmojulijskih zakonih in kršitvi državne pogodbe. Blage besede o tem, da se je vendarle že treba začeti sporazumevati in pogovajati, pa bodo ostale prazne vse dotlej, dokler bodo vladne stranke za besedo ‚pogovor' skrivale zahteve po kapitulaciji slovenske manjšine pred sedmojulijskimi zakoni.

Do takih zaključkov so prišli slovenski novinarji na podlagi vsega tistega, kar so videli in slišali med svojim tridnevnim bivanjem na Koroškem. Kako neprijetne so njihove ugotovitve določenim krogom na Koroškem, pa kaže komentar v KTZ, ki meni, da so take prireditve „za mačka" ter organizatorjem svetuje, naj so v bodoče bolj previdni pri navezovanju takih stikov. Če to ni izraz slabe vesti . . .

Im Auftrag und mit Vollmacht meines Mandanten Herrn Landeshauptmann Leopold Wagner, Amt der Kärntner Landesregierung, 9020 Klagenfurt, begehre ich gemäß § 23 Pressegesetz die frist- und formgerechte Veröffentlichung nachstehender

Entgegnung:

Sie schreiben in der Ausgabe des Slovenski vestnik vom 9. 9. 1977, Nummer 36 (1830), auf Seite 3 unter dem Titel: „Seltsame Demokratieauffassung" unter anderem:

„Das sind nämlich im wahrsten Sinn des Wortes Methoden eines Polizeistaates. Wenn der Landeshauptmann die diesbezüglichen Vorwürfe noch so kämpferisch (streitlustig) zurückweist, droht doch gerade er im gleichen Atemzug den Slowenen und vor allem den slowenischen Jünglingen, daß die Behörden nicht mehr ruhig die „provokativen Demonstrationen" betrachten werden und nicht erlauben werden, daß der „Bogen überspannt" wird.

Diese Mitteilung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner lehnt die Methoden eines Polizeistaates ab. Er hat gegenüber den Slowenen im allgemeinen nie eine Drohung ausgesprochen. Landeshauptmann Leopold Wagner hat allerdings anläßlich von Ausschreitungen gegenüber der Exekutive bei einer Demonstration unmißverständlich erklärt, daß es die demokratischen Kräfte in Kärnten nicht zulassen werden, daß der Bogen im Sinne einer weiteren Eskalation der Gewalt überspannt werde.

Sie schreiben weiters, daß Landeshauptmann Leopold Wagner besonders scharf das neugeschaffene „Slowenische Informations- und Dokumentations-Zentrum" angreife und weiter wörtlich: „Dieser Angriff beweist nur, wie es einem bestimmten Kreis auf die Nerven geht, daß endlich wenigstens in einem bescheidenen Maße die Möglichkeit der objektiven Information der einheimischen und internationalen Öffentlichkeit über die Verhältnisse in Kärnten geschaffen wurde . . ."

Diese Mitteilungen sind unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat immer die Meinung vertreten, daß die Öffentlichkeit vollständig und möglichst vielfältig in objektiver Weise über die Ereignisse in Kärnten informiert wird. Einseitige und falsche Darstellungen über die Situation in Kärnten hat Landeshauptmann Leopold Wagner allerdings immer abgelehnt.

Sie schreiben weiters: „Der Landeshauptmann hat jedoch auch jene wenigen Slowenen aufs Korn genommen, die eine Beschäftigung in den öffentlichen Diensten gefunden haben: er droht, daß es notwendig sein wird, auch die Mitarbeit der öffentlich Bediensteten bei den Aktionen „dieser wenigen jungen Unruhestifter" mit allergrößter Aufmerksamkeit zu durchleuchten. Ist dies kein rücksichtsloser Angriff auf die politischen Rechte und Freiheiten, welche jedem einzelnen österreichischen Staatsbürger das Staatsgrundgesetz garantiert?"

Diese Darstellung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat gegenüber öffentlichen Bediensteten keinerlei Drohungen ausgesprochen. Er hat lediglich erklärt, daß es im Hinblick auf die einzelnen Aktionen gegen den Staat und seine Gesetze in zunehmenden Maße notwendig werden wird, die wenigen jungen Störenfriede und die Mitwirkung öffenlicher Bediensteten daran unter die Lupe zu nehmen. Die Ankündigung, Beteiligte an Aktionen gegen den Staat und seine Gesetze unter die Lupe zu nehmen, stellt keineswegs einen Angriff auf die politischen Rechte und Freiheiten dar, welche jedem einzelnen österreichischen Staatsbürger garantiert sind.

Sie schreiben weiters: „Sind solche Drohungen nicht schon der erste Schritt zur verrufenen Verordnung, bekannt unter dem Namen „Berufsverbot"?"

Diese Mitteilung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat aus prinzipiellen Überlegungen ein Berufsverbot aus Gesinnungsgründen immer abgelehnt. Landeshauptmann Leopold Wagner hat aber auch immer die Meinung vertreten, daß Personen, auch öffentliche Bedienstete, die sich an gesetzwidrigen Aktionen gegen den Staat beteiligen, die vollen gesetzlichen Konsequenzen in strafrechtlicher und disziplinärer Hinsicht treffen müssen.

Sie führen nach der Wiedergabe einer Äußerung des Landeshauptmannes weiter aus: „. . . ist das vielleicht als Aufruf der deutschen Nationalisten zu verstehen, die weiteren Veranstaltungen der Slowenen mit Gewalt zu verhindern?"

Diese Darstellung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat immer das Recht jedweder Volksgruppe, auch das der Slowenen, auf eigene Veranstaltungen vertreten. Ein Aufruf, die weiteren Veranstaltungen der Slowenen zu verhindern, ist von Seiten des Landeshauptmannes Leopold Wagner an keine politische oder nationale Gruppierung ergangen.

Sie schreiben schließlich im Anschluß an die Wiedergabe von Stellungnahmen des Landeshauptmannes Leopold Wagner: „Alles zusammen hat den gleichen Zweck: die Kärntner Slowenen als Provokateure, Friedensverletzer und Terroristen zu brandmarken und damit ihren Kampf für die nationalen Rechte zu kriminalisieren."

Auch diese Mitteilung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat nie die Kärntner Slowenen als Terroristen, Provokateure oder Friedensverletzer gebrandmarkt oder beschuldigt. Er hat auch nie den Kampf einer nationalen Minderheit um ihre nationalen Rechte zu kriminalisieren versucht. Landeshauptmann Leopold Wagner hat allerdings wiederholt die Extremisten aller Volksgruppen vor Gewalttaten gewarnt und jede Art von Gewaltanwendung in diesem Zusammenhang verurteilt und auf allfällige strafrechtliche Folgen hingewiesen.

Dr. Helmut Sommer
Rechtsanwalt, Klagenfurt

●

Zgornji preklic (in podobnega še na 4. strani) objavljamo, čeprav nam tega po tiskovnem zakonu ne bi bilo treba, ker ne odgovarja formalnim predpisom zakona ter vsebuje stvari, ki jih nismo poročali. Ob takem prakticiranju svobode tiska in mnenja manjka pravzaprav samo še preklic, da se deželni glavar ne piše Wagner marveč Kolar. Da si bodo bralci lahko samo ustvarili sliko o tem, kaj je deželni glavar izjavil in kaj zdaj preklicuje, pa v celoti objavljamo njegovo izjavo, ki jo je podal za deželno tiskovno službo:

Klagenfurt (LPD): „Seit einigen Tagen macht sich in Kärnten eine neue Informationsgruppe der Slowenen bemerkbar, die die Öffentlichkeit, vor allem die Zeitungsredaktionen, mit einer Flut von Nachrichten überschüttet, die eine Verunsicherung der rechtsstaatlichen Ordnungsgesinnung bezwecken", erklärte gestern Landeshauptmann Leopold Wagner gegenüber dem Landespressedienst. So wurden nach den verbalen und tätlichen Auseinandersetzungen bei der provokanten Demonstration einiger slowenischer Jugendlicher in Bleiburg von diesem Nachrichtendienst Meldungen verbreitet, die geeignet seien, in der Öffentlichkeit den Eindruck zu vermitteln, als würde Österreich und im speziellen Kärnten mit Polizeistaatsmethoden konfrontiert, führte Wagner Weiter aus. „Bei dieser Demonstration haben sich die Exekutivbeamten außerordentlich zurückhaltend gezeigt, und von den ihnen zustehenden Rechten trotz tätlicher Angriffe einiger junger Slowenen keinen Gebrauch gemacht," sagte Wagner. Es sei daher von seiten dieser slowenischen Jugendlichen eine Unverfrorenheit, mit derartigen Berichten an die Öffentlichkeit zu treten, betonte der Landeshauptmann. Er meinte weiters, daß die Exekutive ihre Pflicht erfülle und man nicht zulassen würde, daß der Bogen überspannt wird. Mit größter Aufmerksamkeit würde es auch im zunehmenden Maß notwendig werden, die einzelnen Aktionen gegen den Staat und seine Gesetze dieser wenigen jungen Störenfriede und die Mitwirkung öffentlicher Bediensteter daran unter die Lupe zu nehmen. Niemand dürfe sich nämlich der Hoffnung hingeben, daß derartige Methoden auf die Dauer toleriert werden, sagte Landeshauptmann Wagner. Die Ausrede, daß deutschnationale Ausschreitungen nicht verfolgt werden, ist nicht stichhältig, weil zum Beispiel die Sprengung eines Denkmales im Kärntner Unterland durch Deutschsprachige schwer geahndet wurde. Abschließend meinte Wagner, daß die krypto-kommunistischen Aktionen wie man sie derzeit in Ansätzen miterleben kann, nicht nur die Öffentlichkeit mobilisieren, sondern auch die politischen Parteien zu einer verstärkten Standortbestimmung zwingen würden.

GALERIJA AULA SLOVENICA
CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5—7

Vas vljudno vabi na otvoritev razstave olj

AKADEMIKA PROFESORJA

Gojmira Antona Kosa

(1896—1970)

v torek 11. oktobra 1977 ob 19. uri. Razstava bo odprta do petka 28. oktobra 1977, in sicer od ponedeljka do petka med 13. in 17. uro.

Prešernovo Gledališče Kranj

V najbližjem slovenskem mestu na drugi strani Karavank, v Kranju, se je začela nova gledališka sezona. Spričo majhne oddaljenosti smo se s Prešernovim gledališčem dogovorili, da bomo s poročanjem v našem listu in predvsem z našimi obiski zasledovali delovanje tega sicer amaterskega, a na profesionalni ravni delujočega teatra in tako uživali kulturne dobrine s slovenskega odra. Kajti predvsem na tem področju nam koroškim Slovencem primanjkuje kvalitetnih predstav. Zlasti naši društveni igralci bi morali večkrat izrabljati možnost obiska kranjskega in sploh slovenskega gledališča, da bi se tudi na ta način nekako izpopolnjevali. Ravno tega izpopolnjevanja, ki ga doživljamo ob spremljanju živih gledaliških predstav, našim mladim in neizkušenim amaterjem manjka.

Prešernovo gledališče je pričelo novo sezono z Dürrenmattovim delom METEOR. Friedrich Dürrenmatt je sodoben švicarski dramatik. V svojih delih v glavnem žonglira s sentencami, z idejami in opominjanjem, da bi gledalca na ta način prisilil, da zavzame stališče k vizualnim odrskim dogodkom in tako tudi k od avtorja vsiljenim idejam. Rad uporablja šokantne bizarne prizore, katere pa prezentira z mnogo fantazije. Gotovo zelo kritičen sodobnik, ki pa zasluži, da si ga ogledamo in mu prisluhnemo.

Predstave so danes in jutri (petek in sobota) vsakič ob 19.30 uri. Pijatelji gledališča se bodo gotovo odločili in se odzvali temu povabilu kranjskih igralcev.

MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR NI ZATAJIL — MOŽ, KI NIKDAR

FRANC AICHHOLZER: **Iz mojih spominov** 2

Rudolf Mencin je slovel kot dober organizator in je bil okr. šolski nadzornik v Jugoslaviji.

Leta 1915 sem bil ponovno premeščen, in sicer v Loče, dve leti pozneje pa na slovensko šolo v Šentjakobu v Rožu. Tu sem dočakal konec prve svetovne vojne. Jugoslovanska uprava na plebiscitnem ozemlju me je določila za okrajnega šolskega nadzornika v Borovljah. Po plebiscitu me koroška vlada ni marala sprejeti v službo, češ da sem izgubil avstrijsko državljanstvo, ker sem služil v drugi državi. V prizivu na ministrstvo sem se skliceval na razsodbo upravnega sodišča. Po tej razsodbi je plebiscitno ozemlje tudi v času jugoslovanske zasedbe pripadalo Avstriji. Torej nisem mogel izgubiti niti državljanstva niti državljanskih pravic. Zadeva je bila rešena šele po štirih letih. Dali so mi na voljo mesto učitelja na nemški šoli v Eisentratten na Zgornjem Koroškem.

V času od plebiscita do ponovne nastavitve v učiteljski službi, to je štiri leta, sem pomagal organizirati Slovence, ki so po plebiscitu ostali prepuščeni sami sebi, brez pomoči in vodstva. Prenekateri med njimi, ki so glasovali za Jugoslavijo, so izgubili službo. Treba jim je bilo pomagati. Toda kako? Skoraj vsi slovenski izobraženci so zapustili deželo, le večji del duhovščine in nekaj učiteljev je ostalo doma. Celo Mohorjeva družba, žarišče kulturnega življenja koroških Slovencev, se je preselila v Jugoslavijo. S skromnimi silami smo ustvarili, kar se nam je zdelo najnujnejše. Najprej smo oživili in preosnovali tedanje Politično in gospodaresko društvo. Januarja 1921 smo začeli izdajati slovenski tednik „Koroški Slovenec". Nobena tiskarna v Celovcu ni hotela tiskati našega lista, ki je zato izhajal na Dunaju. Urejal sem „Koroškega Slovenca", dokler ni dela prevzel Rado Wutej, ki se je preselil na Dunaj. Še istega leta so bile na Koroškem občinske in deželnozborske volitve. Slovenci smo tokrat že nastopili združeni v „Koroški slovenski stranki" in dosegli lepe uspehe. Dobili smo svoje zastopnike v občinah in zvolili dva slovenska poslanca, ki sta nas zastopala v deželnem zboru. Mohorjeva tiskarna se je vrnila v Celovec in „Koroški Slovenec" je začel izhajati na Koroškem.

Politično življenje koroških Slovencev, ki smo po plebiscitu postali etnična manjšina, se je polagoma začelo urejati. Urediti je bilo treba še naše zadružništvo. Slovenske zadruge, po večini hranilnice in posojilnice, so bile v monarhiji včlanjene ali pri Zadružni zvezi v Ljubljani ali pri Gospodarski zvezi v Celju. Spričo nastale državne meje smo morali naše zadružno premoženje v Jugoslaviji likvidirati in ustanoviti svojo lastno zvezo, to je Zvezo slovenskih zadrug v Celovcu. Vse to ni bilo lahko delo, kajti zlasti v začetku nam je manjkalo strokovnjakov. Da smo premagali največje težave, se imamo zahvaliti v veliki meri obema zadružnima zvezama in tudi monsignorju Podgorcu, strokovnjaku na tem področju.

Medtem ko sem snoval načrte za javno delovanje, me je doletela huda nesreča. Po komaj leto dni trajajočem srečnem zakonu mi je leta 1935 po porodu prvega otroka umrla žena. Tudi nacistična vihra je pustila težke sledove v mojem življenju. Že nekaj dni po nastopu Hitlerjeve vlade sem izgubil službo na Beli. Prosil sem, da bi me upokojili, a tudi zaman. Poslali so me spet na šolo Leoben v Liesertalu, v občini Eisentratten, verjetno po naročilu Heimatdiensta. Po mnogih zapletljajih se mi je ob koncu šolskega leta vendarle posrečilo doseči upokojitev, a ne za dolgo.

Ravnatelj Aichholzer je bil tudi znan čebelar. Na sliki pred čebelnjakom s hčerko Vido, ki ji je po rani smrti žene moral nadomeščati tudi mater.

Prvega septembra 1939, tisti dan, ko je Nemčija Poljski napovedala vojno, me je gestapo aretiral. V celovškem policijskem zaporu smo se našli trije Slovenci Rado Wutej, urednik „Koroškega Slovenca", Šime Martinjak iz Šentjakoba v Rožu in jaz. Iz Celovca so nas naslednji dan uklenjene prepeljali v zapore v Salzburgu in teden dni pozneje smo se znašli v koncentracijskem taborišču Buchenwald. Ko smo se pri vhodu postavili v vrste, nas je poveljnik taborišča sprejel z besedami: „Prišli ste semkaj, da tukaj poginete, saj niste drugega kot izmeček človeštva." Prav kmalu smo se docela zavedli svojega obupnega položaja. Nenehno smo bili priče trpinčenja in umiranja nedolžnih ljudi. Na srečo so naju z Wutejem že po enem letu izpustili iz taborišča, žal pa se je Šime Martinjak šele čez šest let spet vrnil domov.

Minila je tudi druga svetovna vojna. Ko je bila Avstrija zopet obnovljena, sem na lastno željo sprejel mesto nadučitelja v Ločah.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Tudi šentjanški prosvetaši

opozorili na nerešena vprašanja

V soboto pred 14 dnevi so v Podsinji vasi v občini Bistrica v Rožu tamošnji gasilci proslavljali pridobitev novega gasilskega vozila, ki ga jim je na slavnosti predal deželni glavar Wagner.

V svojem slavnostnem govoru se je deželni glavar dotaknil tudi manjšinskega vprašanja in to seveda po svojem znanem „starem" vzorcu. Poudarjal je spet, da na Koroškem prevladuje enakopravno sožijte in da je manjšinsko vprašanje vzorno in v prid naše narodnostne skupnosti rešeno z novim manjšinskim zakonom.

Da temu v resnici ni tako, nam „koroški vsakdan" vedno znova dokazuje, med drugim tudi Wagner sam s svojimi nasprotujočimi izjavami. Zato so mu ob tej priliki predstavniki Slovenskega prosvetnega društva iz Št. Janža predali pismo, ki izpodbija Wagnerjeve izjave o enakopravnosti slovenske manjšine na Koroškem. Takole pišejo:

Spoštovani gospod deželni glavar! Kolikor nam je znano, ste že seznanjeni s problemom otroškega vrtca v Bistrici v Rožu. Ob Vašem obisku v naši občini in našem kraju zato ne moremo mimo tega, da ne bi kot domačini in pripadniki slovenske narodnostne skupnosti opozorili na dodaten in konkreten dokaz ravnanja, ki je naši manjšini sovražno in je tudi protizakonito.

V naši občini imamo otroški vrtec. Ta ustanova, ki na vzgojnem področju dobiva vedno bolj pomembno mesto, v naši občini ne upošteva pravic slovenske narodnostne skupnosti. V bistriškem otroškem vrtcu ni nastavljene nobene vzgojiteljice, ki bi obvladala slovenski jezik. Zato seveda tudi ne obstaja možnosti za enakopravno vzgojo slovenskih otrok. Ustanova, ki bi lahko bistveno prispevala k boljšemu razumevanju otrok manjšinskega in večinskega naroda, v naši občini prispeva samo k ponemčevanju. Naše prosvetno društvo je pred dvema letoma, ko je šlo za ukinitev šentjanške ljudske šole, izrazilo bojazen, da bo ta ukrep v našem kraju povzročil nadaljnje ponemčevanje. Trenutno stanje v otroškem vrtcu ta proces samo pospešuje.

Sedanje stanje pomeni kršitev drugega odstavka 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki slovenskim otrokom jamči osnovni pouk v slovenskem jeziku, in pomeni kršitev 4. odstavka 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki zagotavlja pripadnikom slovenske manjšine na Koroškem, da so pod enakimi pogoji kot drugi avstrijski državljani udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah.

To nevzdržno stanje na očiten način dopolnjuje protimanjšinske zakone, ki jih je julija lani sklenil dunajski parlament in ki tudi Slovencem v naši občini zožujejo in jemljejo bistvene narodnostne pravice, ki so nam zajamčene po avstrijski državni pogodbi.

Predstavniki slovenskega prosvetnega društva v Šentjanžu v imenu slovenskega krajevnega prebivalstva zato pozivamo Vas, gospod deželni glavar, da kot najvišji organ posredne zvezne uprave, ker so manjšinske zadeve zvezne zadeve, podvzamete ustrezne korake za globalno rešitev vprašanja predvsem šolske vzgoje na narodnostno mešanem področju Koroške in za tako ureditev vzgoje v otroškem vrtcu v Bistrici v Rožu, ki upošteva slovensko prebivalstvo kot enakopravno z nemškogovorečim delom prebivalstva naše občine.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „EDINOST" V ŠKOFIČAH

vabi na proslavo

70. obletnice obstoja

v soboto, dne 8. oktobra 1977 ob 19.30 uri pri Schützu v Škofičah.

Sodelujejo:

- **mešani in moški zbor jubilejnega društva ter**
- **moški zbor iz Loge vasi, tamburaški ansambel iz Hodiš, mešani zbor iz Št. Jakoba in pevski zbor iz Kotmare vasi**

Po prireditvi bo vesela družabnost. Za ples bo igral priljubljeni ansambel Franca Miheliča iz Ljubljane-Ribnice.

Ljubitelji lepega petja in glasbe prisrčno vabljeni!

Odbor

Solidarnostni komite za pravice koroških Slovencev, Koroška dijaška zveza, Zveza slovenske mladine in klub mladje

vabijo na

oktobrski tabor

Kraj: pri Čimžarju ob Rjavškem jezeru (Rauschele-See) blizu Vetrinja pri Celovcu

Čas: 9. oktobra od 11. do 18. ure (z odmori).

Nastopajo: skupina SCHMETTERLINGE z Dunaja, združeni moški zbori SPZ, Harald Irnberger, Robert Saxer, sestri Velik, Marjan Sturm in mnogi drugi.

Informacijske stojnice k manjšinskemu vprašanju.

Geslo: Proti razdvajajoči, protimanjšinski in antidemokratični propagandi, ojačeni 10. oktobra. Za razumevanje med narodi in za narodno enakopravnost.

Im Auftrag und mit Vollmacht meines Mandanten Herrn Landeshauptmann Leopold Wagner, Amt der Kärntner Landesregierung, 9020 Klagenfurt, begehre ich gemäß § 23 Pressegesetz die frist- und formgerechte Veröffentlichung nachstehender

Entgegnung:

Sie veröffentlichen in der Ausgabe des Slovenski Vestnik vom 16. 9. 1977, Nr. 37 (1831), auf Seite 4 unter der Überschrift „Leserbrief an den Landeshauptmann Wagner" einen Leserbrief, in dem unter anderem geschrieben wird:

„Auch das ist ein Zeichen der Diskriminierung, weil Sie dort gegen uns den Kläger und Richter spielen können, wir aber nicht die gleichen Möglichkeiten haben, uns gegen die unwahren Behauptungen und gegen die Hetze gegen unsere Volksgemeinschaft zu verteidigen."

Diese Darstellung entspricht nicht den Tatsachen. Landeshauptmann Wagner hat noch nie den Kläger oder Richter gegenüber der slowenischen Minderheit, auch nicht in Rundfunk oder Presse, gespielt und er hat auch nicht die Absicht, dies in Zukunft zu tun. Landeshauptmann Leopold Wagner hat insbesondere weder über Rundfunk noch über die Presse gegenüber der slowenischen Minderheit unwahre Behauptungen aufgestellt und schon gar nicht gegen die slowenische Volksgruppe gehetzt. Landeshauptmann Leopold Wagner hat vielmehr immer eine Politik der Verständigung gesucht. Landeshauptmann Leopold Wagner hat allerdings einige von Vertretern der slowenischen Volksgruppe aufgestellten Behauptungen als nicht den Tatsachen entsprechend zurückgewiesen.

Es wird weiters geschrieben: „Sie verurteilen jene, die sich der demokratischen Rechte bedienen; Sie finden aber nicht die gleichen Worte der Verurteilung für jene, die den Staatsvertrag verletzen und das Volksgut vernichten."

Auch diese Behauptung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat noch nie jemanden verurteilt, der sich zur Erreichung seiner Ziele ausschließlich demokratischer Mittel bedient hat. Landeshauptmann Leopold Wagner würde bei einer Verletzung des Staatsvertrages zweifellos in entsprechender Form Stellung beziehen, doch hat er auch darauf hingewiesen, daß durch die Verabschiedung des Volksgruppengesetzes und der damit verbundenen Verordnungen und Maßnahmen zugunsten der slowenischen Minderheit der Staatsvertrag erfüllt ist.

Und weiter: „Oder getrauen Sie sich die Sprengung aus Furcht nicht ebenso zu verurteilen, damit nicht eventuell irgend ein Angehöriger Ihrer Gesinnung betroffen wäre?"

Diese Darstellung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat immer die Anwendung jeglicher Gewalt, insbesondere aber die Sprengstoffattentate, verurteilt und die Ausforschung der Täter und die strenge Ahndung derartiger Gewalttaten gefordert. Er hat diesen Standpunkt unmißverständlich bereits bei mehreren Gelegenheiten vertreten, so auch anläßlich der Explosion beim Abwehrkämpferdenkmal.

Sie schreiben weiter: „... obwohl fast jeder, der an diesen demokratischen Demonstrationen teilnimmt, mit wirtschaftlichen Folgen und Schwierigkeiten im Dienst rechnen muß. Denn nur so können wir auch ihre Worte verstehen, als Sie in diesem Zusammenhang jenen drohten, die im öffenlichen Dienst stehen."

Diese Darstelllung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat noch nie eine Behauptung oder gar Drohung der Art aufgestellt, wonach Personen, die an Demonstrationen teilnehmen und im öffentlichen Dienst stehen, mit wirtschaftlichen Folgen und Schwierigkeiten im Dienst rechnen müssen. Landeshauptmann Leopold Wagner hat lediglich erklärt, das es im Hinblick auf die einzelnen Aktionen gegen den Staat und seine Gesetze in zunehmenden Maße notwendig werden wird, die wenigen Störenfriede und die Mitwirkung von öffentlichen Bediensteten daran unter die Lupe zu nehmen, sowie daß sich niemand der Hoffnung hingeben dürfte, daß derartige Methoden, nämlich Aktionen gegen den Staat und seine Gesetze, auf Dauer toleriert würden.

Es wird weiters geschrieben: „Deshalb bitte ich Sie, dafür zu sorgen, daß in Kärnten nach den Gesetzen und nicht nach den Befehlen des Heimatdienstes gearbeitet wird — damit auch wir Slowenen in Ihnen den demokratischen Landeshauptmann aller Kärntner sehen werden und Sie als solchen verehren, nicht aber als „Gauleiter des KHD".

Diese Behauptung ist unrichtig. Landeshauptmann Leopold Wagner hat in Erfüllung seiner Funktion als Landeshauptmann immer die Gesetze dieses Staates beobachtet und niemals Befehle irgendwelcher Gruppierungen, auch nicht des Kärntner Heimatdienstes entgegengenommen oder ausgeführt. Als demokratisch gewählter Landeshauptmann aller Kärntner hat Landeshauptmann Leopold Wagner nie die Interessen einer einzelnen Gruppierung, wie der des Kärntner Heimatdienstes, vertreten, sondern immer gesetzestreu im Interesse aller Kärntner gehandelt.

Dr. Helmut Sommer
Rechtsanwalt, Klagenfurt

Libuče pri Pliberku

Nepričakovano nas je za vedno zapustil France Jelen, pd. Volinatov atej iz Libuč, Pokojni France je bil brat obeh znanih doktorjev, odvetnika Toneta na Dunaju in zdravnika Stankota na Bistrici v Rožu.

Življenje Volinatovega očeta ni bilo z rožicami postlano. On in njegovi svojci so morali v pretekli vojni mnogo pretrpeti in to samo zato, ker so ostali zvesti izročilom svojih prednikov. Po vkorakanju fašističnih sil v Avstrijo je moral France v nemško vojsko, oba brata in starše pa so vtaknili v koncentracijsko taborišče. Vendar to ni bilo dovolj, tudi Francetovo ženo z otrokom so pognali od doma v Nemčijo, kjer so bile postaje trpljenja Hesselberg, Renitz in Eichstätt.

Po hudem trpljenju so se po vojni vsi vrnili domov, kjer jih je čakalo mnogo dela, saj je bilo treba obnoviti opustošeni dom, na katerem so gospodarili tujci. Kljub obilnemu delu se je France takoj vključil v obnovo kulturnega in zadružnega življenja, ki so ga popolnoma uničili fašistični vandali. Bil je odbornik pri domači posojilnici in Kmečko gospodarski zadrugi in tako sooblikoval kulturno-politično življenje oz. dejavnost naše narodnostne skupnosti na Koroškem. Njegova smrt je zarezala globoko rano v naše narodnostno telo.

Ogromna množica pogrebcev na njegovem pogrebu je prepričljiv dokaz njegove priljubljenosti med domačini. Mnogo jih je prihitelo od blizu in daleč, da se poslovijo od svojega dobrega prijatelja in znanca. Občinski odbornik Mirko Kert, nekdanji župan občine Blato Mirko Kumer-Črčej ter predstavnik Zveze slovenkih izseljencev Jože Partl, so ob odprtem grobu izrekli prisrčno zahvalo za njegovo požrtvovalno delo v korist naše narodne skupnosti.

Franceta Jelena bomo ohranili v častnem spominu, njegovim svojcem in sorodnikom izrekamo naše globoko sožalje.

Delovni prostori

SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

Ker se je dejavnost naših organizacij v zadnjem času močno razmahnila, je na sedežu ZSO, kjer so bile doslej tudi vse včlanjene organizacije, postalo že kar tesno. Zato so si nekatere organizacije uredile zdaj svoje lastne delovne prostore, kjer bodo lahko dosti lažje razvijale svojo dejavnost in kjer bodo prevsem njihovi predstavniki na razpolago ljudem, ki prihajajo s terena.

Novi prostori, ki so si jih skupaj uredili Zveza koroških partizanov, Zveza slovenskih žena, Slovenska fizkulturna zveza in Klub prijateljev lova, so v Celovcu, Spitalgasse 12/III, tel. štev. (0 42 22) 86 0 58.

SPD Jepa-Baško jezero

IZLET V BOLNICO FRANJA

Člani in prijatelji našega društva smo bili preteklo nedeljo na izletu. Naš cilj je bila partizanska bolnica FRANJA pri Cerknem. Med drugo svetovno vojno je bila to vojaška bolnica, ki leži skrito v ozki soteski, danes pa je preurejena v zgodovinski muzej iz časa NOB. Vtisi, ki smo jih odnesli od tam, predvsem mlajši člani društva, so nepopisni. Videli smo, koliko so za nas žrtvovali partizani, da mi danes lahko živimo v svobodi. Pri tem smo videli tudi, koliko življenjske volje ima človek, če je res v stiski. Bolnica Franja je delovala od 23. 12. 1943 do 5. 5. 1945 v ozki soteski Pasice ob primorski vasici Novaki pri Cerknem. Tam so na pobudo vaščanov bile postavljene prve barake bolnice, katere je postavil dr. Viktor Volčjak. V medvojni dobi se je tam zdravilo 522 ranjencev in bolnikov, od teh jih je umrlo 61. Kako je to bilo mogoče pod takšnimi skromnimi pogoji, je danes skoraj neverjetno. Največ so doprinesli in pomagali pri delovanju bolnice vaščani sami. Samo tako je lahko bolnica delovala do osvoboditve.

Predvsem koroški mladini priporočamo, da si ogleda ta edinstveni spomenik narodnoosvobodilne vojne — muzej boja proti fašizmu.

Uspešni dnevi slovenske kulture v Črni gori

V Titogradu v Črni gori so se začeli pred dvema tednoma dnevi slovenske kulture. Gostovanje slovenskih kulturnih skupin je zaobsegalo vse žanre kulturnega udejstvovanja Slovencev. Slikarstvo so predstavili z razstavami likovnih del „Od realizma do moderne" ter „Moderna slovenska grafika". Izredno dobro uspel je tudi baletni večer Opere in baleta SNG iz Ljubljane, SNG Drama pa je bila v gosteh s Cankarjevim delom „Za narodov blagor". Ravnatelj Univerzitetne knjižnice v Mariboru dr. Bruno Hartmann pa je kot slavnostni govornik otvoril razstavo „Sodobna slovenska književnost", ki od slovenskih literarnih zgodovinskih del preko poezije in proze ter mladinskih knjig vse do periodičnega in strokovnega tiska predstavlja sodobno književnost z najširšega spektra.

V več krajih Črne gore so prikazali retrospektivo filmskega ustvarjanja režiserja Franceta Štiglica, ki je slovenskemu povojnemu filmu vtisnil svoje karakteristične poteze (Tistega lepega dne, Ne joči Peter, Pastirci, Dolina miru, Povest o dobrih ljudeh itd.) Poleg njega je predstavljala slovensko kinematografijo še kritičarka Stanka Godnič. Predstavljena sta bila še dva druga filma in sicer „Vdovstvo Karoline Žašler" in mladinski film „Sreča na vrvici".

Posebna zanimivost tega tedna je bil literarni večer. Zanimiv zato, ker so organizatorji tega večera postavili v ospredje ustvarjalne prispevke v zamejstvu ustvarjajočih pesnikov in pisateljev. Tako sta bila v središču pozornosti na tem večeru naš rojak Andrej Kokot iz Celovca ter Miroslav Košuta iz Trsta, kar je veliko priznanje, pomeni pa tudi poklon kulturnim ustvarjalnim težnjam v zamejstvu sploh. Matično Slovenijo pa je zastopal pesnik Nevin Birsa. Vse pesmi so bile tudi prevedene v albanščino za tam živečo narodnostno manjšino. Po nastopu obeh zamejskih besednih ustvarjalcev ter pesnika Birse iz Slovenije so člani titograjskega Narodnega gledališča še recitirali dela iz slovenske sodobne lirike (Minatti, Matej Bor, Janez Menart, Lojze Krakar, Ciril Zlobec).

Nadalje je v Titogradu še gostoval komorni orkester RTV Ljubljana pod vodstvom Uroša Lajovica. Zanimiva je tudi razstava „Razvoj slovenske ljudske umetnosti"; otvoritev te razstave je glasbeno uokviril s pevskim koncertom Študentski oktet iz Ljubljane. Razstavo je pripravil Slovenski ljudski muzej iz Ljubljane, ki razpolaga s približno 30.000 predmeti z vseh področij slovenske ljudske kulture.

Tako se je v teh dneh Slovenija v svoji celoti, se pravi vključno s svojo zamejsko kulturno ustvarjalnostjo predstavila v Črni gori in to lahko brez pretiravanja trdimo: z velikim uspehom.

Za drugo leto pa so odgovorni sklenili, da se v Sloveniji organizirajo dnevi črnogorske kulture.

Slovenska koroška pesem

užiga tudi na Norveškem

Tako sporočajo člani „Slovenskega okteta", ki so se tudi med svojim gostovanjem na Norveškem spomnil koroških Slovencev. Na dopisnici, ki so jo iz norveškega mesta Alesund poslali Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, so zapisali:

Slovenska koroška pesem užiga tudi tokrat Norvežane. Slovenski oktet pošilja vsem Slovencem na Koroškem s turneje, na kateri imamo 20 koncertov, prisrčne pozdrave. Tudi Sever je z vami!

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO „ZARJA" V ŽELEZNI KAPLI

vabi na proslavo

70. obletnice obstoja

v nedeljo 16. oktobra 1977 v Železni Kapli.

Spored:

- ob 10.00 uri spominska maša,
- ob 13.30 uri godba na pihala,
- ob 14.00 uri začetek slavnostne prireditve v farni dvorani.

Po prireditvi ples v hotelu „Obir".

Prijatelji društva in ljubitelji slovenske prosvete od blizu in daleč prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Danica" v Št. Vidu v Podjuni

vabi na

PEVSKI KONCERT

v soboto 15. oktobra 1977 ob 20. uri pri Voglu v Št. Primožu.

Sodelujejo mešani in moški zbor PD „Svoboda" iz Primskove in mešani zbor SPD „Danica".

Prisrčno vabljeni!

TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRALCEV - TRIBUNA BRAL

Gedanken zum 10. Oktober:

Nicht eingelöste Versprechen

Es wäre schon an der Zeit, die Feiern des 10. Oktober den geschichtlichen Tatsachen entsprechend zu revidieren. Dabei wird immer der Abwehrkampf hervorgehoben, mit einer Spitze gegen die Slowenen, obwohl wir es nur ihnen zu verdanken haben, daß die Abstimmung zu unserem Gunsten ausfiel. Der Abwehrkampf selbst ist zusammengebrochen und die Folge war, daß sich die Alliierten mit der Grenzziehung befaßten. Da sie sich nicht einigen konnten, wurde eine Volksabstimmung vorgeschlagen.

Der Südtiroler Landeshauptmann sagte einmal, daß die Mehrheit der Slowenen für Österreich gestimmt hätte. Herrn dr. W. Mayrhofer war dies zu slowenenfreundlich, er brachte dazu in der Kleinen Zeitung eine „Richtigstellung" (16. Okt. 1974), wo er u. a. schrieb: „Bei der Abstimmung 1920 haben 59,04 Prozent für Österreich gestimmt und 40,96 Prozent für Südslawien. Unter der Annahme, daß alle mit deutscher Umgangssprache für Österreich gestimmt haben — es sind nur 31,4 Prozent —, fehlen 27,64 Prozent zu den 59,04 Prozent für Österreich. Die Personen mit slowenischer Umgangssprache (zusammen 68,6 Prozent) haben sich bei der Volksabstimmung geteilt: 27,64 Prozent für Österreich und 41,04 Prozent für Jugoslawien: Die Mehrheit der Slowenen war also nicht für Österreich, wie Dr. Magnago meint."

Man kann auch so rechnen: etwa 40 Prozent der Slowenen stimmten für Österreich, und beinahe die Hälfte der für Österreich abgegebenen Stimmen waren slowenisch. Nach Dr. Mayrhofer waren die Slowenen in großer Mehrheit in diesem Gebiet; wenn sie trotzdem zu Österreich hielten, so wäre es Pflicht gewesen, diese Einstellung zu honorieren. Man hat ihnen vor der Abstimmung versprochen, sie können alles behalten wie bisher, Schule, Sprache usw. „Dies feierliche Versprechen schützt alle Kärntner Slowenen." So haben sie eben zu Kärnten gehalten.

Und wie war der Dank nach der Abstimmung? Die zweisprachigen Aufschriften wurden abgerissen (angeblich ohne behördlichen Auftrag, also wäre es der erste Tafelsturm gewesen). Vor dem Kärntner Landtag erklärte am 25. Nov. 1920 Dr. Lemisch (der ja auch die feierliche Erklärung zum Schutze der Slowenen abgegeben hatte): „Nur ein Menschenalter haben wir Zeit diese Verführten zum Kärntnertum zurückzuführen, in der Lebensdauer einer Generation muß das Erziehungswerk vollendet sein." Von einer Bewahrung nationaler Eigenart, wie versprochen, war keine Rede mehr.

Der KHD war noch schärfer. In der Zeitschrift „Kärntner Landsmannschaft" vom 20. Okt. 1920, also gleich nach der Volksabstimmung schrieb er: „Kärntens großer Tag ist vorüber, Kärntens größerer Tag bricht an. Jener war der Abrechnung bestimmt, dieser wird der Versöhnung und der Verständigung geweiht sein. Eher wir aber das Werk der Liebe beginnen, laß uns jenes der Vergeltung vollenden. Los und ledig wollen wir sein all derjenigen, die den heiligen Frieden unserer Heimat schändeten, da sie unseligen Haß schürten und Euch betrogen um die Ruhe und Glück vieler Monate. Ihnen keine Versöhnung, nur Abscheu, glatte reine Abrechnung und dann das Tischtuch zwischen uns und ihnen zerrissen."

Unbegreiflich so ein pathologischer Haß! Waren damit jene gemeint, die für Jugoslawien gestimmt haben? Es waren doch immerhin 40 Prozent der Bevölkerung — also mit der Versöhnung für alle Slowenen war es aus, wie man es feierlich versprochen hatte. Dazu möchte ich bemerken, daß es auch im Komitat Ödenburg eine Abstimmung gegeben hat, die Deutschen hatten zwar die Mehrheit, aber trotzdem siegten die Magyaren, weil viele Deutsche besonders aus wirtschaftlichen Gründen für Ungarn gestimmt hatten; Österreich erhielt nur 36 Prozent der Stimmen. (Ödenburg, damals ca. 25.000—30.000 Einwohner, war als Hauptstadt des Burgenlandes vorgesehen.)

Die Slowenen in Kärnten haben später alles verloren, weil sie die Bedingungen der deutschen Nationalisten nicht annehmen wollten. Sogar ihre Zeitung mußten sie in Wien drucken lassen, da es in Kärnten nicht möglich war. Und heute wird wiederum gedroht, die Slowenen würden alles verlieren, wenn sie den Dreiparteienbeschluß nicht akzeptieren wollen (Silla). In dieser Umwelt, wo es keine Versöhnung, nur Abscheu gab, schmolz die slowenische Mehrheit dahin. Der Rest wurde durch einen Dreiparteienbeschluß zerstückelt — man nennt es Volksgruppenförderung! Man hofft, wenn es in Känten nur mehr ein Volk gibt, dann wird Ruhe sein. Oder auch nicht.

Es kommt wohl kaum noch wo vor, daß man ein Volk so behandelt, auf dessen Entscheidung man einmal angewiesen war. Der ehemalige Landeshauptmann Sima sagte in seiner Abschiedsrede, wenn man damals das den Slowenen gegebene Versprechen eingelöst hätte, wäre uns viel Leid erspart geblieben. Sima wird zwar zur Unperson erklärt, hatte aber mehr Weitblick als manch einer seiner Nachfolger.

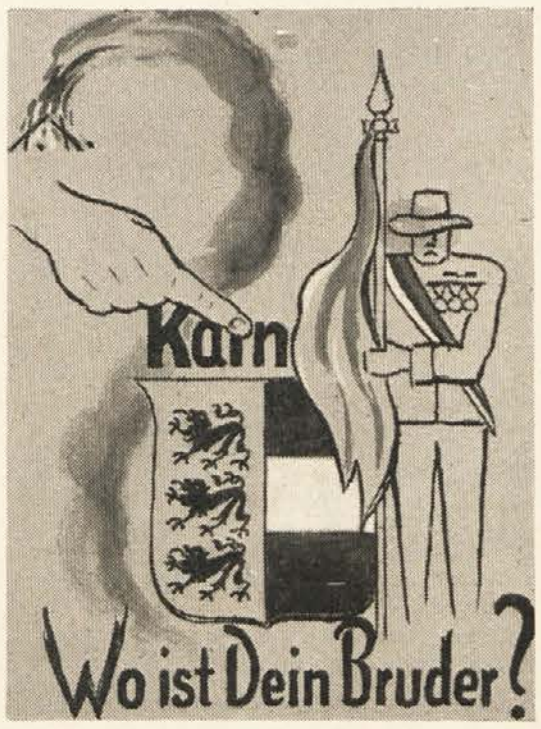

Die unbeantwortete Frage zu jedem 10. Oktober

IVAN CANKAR 10

Črtice in novele

1907—1909

PRAVICA ZA PRAVICO

Rad imam jasen poleten dan, rad njegovo mogočno, pojočo svetlobo; a v sonce ne morem pogledati. Če pa ni mogoče ljubiti kraljice — njen suženj biti je mogoče...

„Spremljajte me po parku, kakor ste Anko nekoč... tja pojdiva, kjer je tišji mrak!"

Vstala je.

Ali veste, kje je zdaj Anka? Omožila se je. Še zadnjič me je vprašala, če ste še živi in kje da ste. Ona vas je imela rada, saj veste. Zdaj se ji ne godi dobro. Njen mož je učitelj v pozabljeni rovtarski vasi, zasluži malo in pijanec je. Tudi bolna je, od samote in bridkosti najbrž; in zdi se mi, da bo kmalu umrla... Čemu ste prebledeli?"

„Hladno je v parku..."

„Res, hladno je. — Takrat ste mislili, da nisem videla vajinih poljubov, ne slišala vajinih besed. Pa sem videla celo tiste poljube, ki so bili v vajinih mislih, in slišala tiste besede, ki niso bile izgovorjene. Tako sem natanko ugenila tisti dan, ko ste se je naveličali; in smejala sem se, ko ste jo vendarle poljubovali in ko ste ji vendarle govorili sladke besede; to se je natanko poznalo: prej je prišla beseda iz srca, pozneje le še iz namočenega sladkorja... Ali vam je mraz?"

„Mraz mi je."

„Zapnite si suknjo! — In tudi se še dobro spominjam da ste me ob tistih časih nekoč pogledali s takimi očmi, kakor bi ne bili smeli! Od vrha do tal ste me pogledali v enem samem trenotku, jaz pa sem se smejala v srcu..."

Meni je bilo, kakor da mi leži kamen v glavi. Le to sem vedel, da se je zgodilo nekaj strašnega in pravičnega.

Povejte Anki, da jo pozdravljam!"

„Morda ji sporočim, če ne pozabim... ampak čemu bi jo žalila! Tudi ona bi vedela, da je pozdrav iz usmiljenja — in usmiljenje ni drugega nič nego jecljajoče kesanje slabotnih duš, ki še toliko moči nimajo, da bi se bahale s svojo nizkotnostjo... Kako ste me pogledali? Nisem vas žalila!"

„Niste me žalili!"

„Če pridete večkrat v te kraje, stopite k meni, tako ob mraku! Razgovarjala se bova... je prijetno, ali se vam ne zdi? Ampak v soboto nikar ne pridite, ob sobotah prihaja nekdo drugi... Glejte, zdaj grem po tej stezi, na levo; vi pa pojdite na desno!... Lahko noč!"

Dala mi je roko, na rahlo je nagnila glavo in se je okrenila. Jaz sem šel iz parka tako truden, ves omahujoč, kakor da sem si naložil butaro, pretežko zame... Sram, bolest, strah, utrujenost — vse; in v vsem, Bog se usmili, neizmerna sreča, neskončno upanje... Hitel sem po ulicah, zaletaval sem se v ljudi, zadeval se z ramo ob zid, smejal se in vzdihoval... in čisto jasno sem ob vsem tem vedel, da se ona zaničevalno smehlja, ko gleda name, na sužnja, ki se je bil zvalil na tla pred njenimi nogami in ji briše z ustnicami prah s čevljev...

VI

Od tistega večera nisem šel več v park; zdi se mi celo da mesec in dalj nisem mislil nanjo z razločno mislijo. Ali vem, da je iz daljave sijalo kakor žareč ogenj in da me je bilo groza tistega ognja. Moje telo samo se je bilo najbrž uprlo, mi je ukazovalo, da sem zaklepal duri, zastiral okna; uprla se je želja po življenju, po svobodi, uprla brez razmišljanja in brez namena — kakor žival beži pred nevarnostjo. Tolik je bil strah pred tistim daljnim ognjem, da sem se zadovoljno zaklenil v ječo, kakor si temnejše in gnusnejše ni moči misliti...

Navsezadnje pa mi je samota legla kakor težka noč na telo in dušo. Kadar sem se vzdignil, da bi stopil preko izbe, sem čutil, da sem bolan. Noge so mi omahovale, glava me je bolela in zibalo se mi je pred očmi. Pogledal sem se v ogledalo in tam sem videl, da sem se bil v teh dolgih samotnih tednih postaral za mnogo let. Lica so bila upala in gubasta, oči so bile vse zakrvavele in so gledale zaspano; zrasla mi je bila kuštrava brada in predolgi nepočesani lasje so viseli na čelo. Tako se je spodobilo za ječo... Bila je smrt. O mislih, delu, upanju, prihodnosti — ne besede več!

Vedel sem, da bi se nekoč in morda že kmalu, morda že jutri tole zgodilo: legel bi in bi ležal in bi ne vstal več — kakor lojena sveča bi v smradu in dimu ugasnil... To sem spoznal, ko sem se izprehajal v nedeljo po izbi in sem bil tako truden, da sem počival ob vsakem drugem koraku. Kadar sem šel mimo duri, sem stal in polušal, da bi slišal njene korake na hodniku. In ko so se oglasili, hitri in drobni kakor vselej, me je prešinila misel, ki sem jo s smehom pozdravil.

„Če je treba v brezno, kaj bi se lovil in dolgočasil po strmih ovinkih — rajši kar naravnost z razprostrtimi rokami!"

Prišla je in zdela se mi je zelo žalostna. Še preden si je odvezala ruto, je stopila tik predme, ustnice so ji vztrepetale in nenadoma je zajokala... Jaz nisem nikoli maral ženskih solz, bal sem se jih; njene pa so me bolele, kakor da bi mi vroče padale na srce.

„Vse povej!"

Sedla je na zofo, ni me pogledala in je govorila hitro, sunkoma.

„Bolan si... jaz sama sem te napravila bolnega. Na očeh se ti pozna, na obrazu, v besedah. Prej si se smejal, zdaj se ne smeješ več; prej je bil tvoj glas mehak in lep, kadar si rekel, da me imaš rad; zdaj je kakor iz mrzlega groba; prej so bila rdeča tvoja lica in so veselo gledale tvoje oči, zdaj si bled in gledaš temno, da me je strah... Kaj sem ti storila, kaj sem grešila, Bog sam se me usmili in sveta mati božja!... O, saj vem, da sem te zastrupila s svojo prisrčno ljubeznijo. Na, pij, sem rekla, ti pa si pil in zdaj si bolan. Gledam te in vidim, kako si bolan, pa ti vendar točim: Na, pij, in ti piješ! Tako je zmerom večji moj greh in moje srce je vse polno bridkosti... Reci: Pojdi

Kako poklanjamo cvetje

Navada, da se med seboj obdarujemo s cvetjem, je udomačena v vseh deželah sveta. Še posebej pa segamo po njem v pomladanskem času, ko je tudi izbira raznega cvetja in zelenju tako rekoč največja in najbolj pestra.

Cvetje pošiljamo — ali prinašamo — drugi drugim ob raznih svečanostih, kot so poroke, rojstvo otrok, rojstni dnevi, zaroke, različne obletnice in podobne slavnosti. Z njim pa obdarujemo svoje najbližje tudi ob navadnih dneh: z njim izražamo svojo pozornost do človeka, ki ga imamo radi ali ga spoštujemo, z njim se zahvalimo za usluge ali pa — čisto preprosto — z njim tudi hočemo razveseliti.

Toda ali vemo, kakšno cvetje pošiljamo ali prinašamo ob kakšni priložnosti? Seveda je res, da so vse vrste cvetja lepe in da je cvetje nasploh eno od najlepših daril, pa vendar obstajajo tudi tu nekakšna nenapisana družabna pravila; četudi se po njih ne boste ravnali, ni odveč, da vsaj zveste zanje.

Za zaroko izbiramo „bolj slavnostno" cvetje živih barv. Izbira je seveda velika. V tem primeru sme cvetje tudi dišati. Toda prvi šopek, ki ga zaročenec prinese svoji izvoljenki, mora biti iz belih rož. Kasneje — kakor je sezona in kakor bo izbral glede na njene želje in okus.

Pravila lepega obnašanja pravijo, da morajo vsi tisti, ki so v kakršnihkoli sorodstvenih ali prijateljskih odnosih z nevesto, priti na poroko s šopkom cvetja. Tokrat naj bo cvetje nežno, pastelno: rožnato, svetlo modro, belo. Bolje je tudi, če pošljete cvetje dan pred poroko, ker je naslednji dan navadno v hiši veliko vznemirjenje.

Danes rode mlade matere svoje otročičke skoraj izključno v bolnišnicah, kjer je prostor omejen in kjer ni na voljo toliko vaz, da bi mogli prav vsi poslati cvetje v bolniško sobo porodnice. Zato bo bolje, če pošljete porodnici, seveda če niste njen mož, diskreten šopek, ki ga tvorijo tri cvetlice, namesto ogromnega že tradicionialnega šopka, prevezanega s svilnato pentljo. Pri izbiri cvetja za šopek pazite, da ne bo prehudo dišalo.

Kadar nas znanci povabijo na kosilo ali večerjo, se spodobi, da pozdravimo gospodinjo s šopkom. Če ne gre za pristne prijatelje, bomo cvetje poslali, sicer pa ga prinesemo s seboj.

Kadar v cvetličarni izbirate cvetje, ki ste ga namenili prijateljem, pazite, da v šopku ne bo parno število cvetic in da šopek ne bo prevelik. Tri vrtnice, pet gladiol, sedem nageljnov, tulipanov ali narcis bo tvorilo mnogo prijetnejši znak pozornosti kot velika košara, prepolna cvetja.

Če ste s svojo bodočo ali sedanjo ženo v kakšnem gostinskem lokalu in se približa vaši mizi prodajalec cvetja s košaro vijolic ali hiacint, mu nikar ne recite: „Hvala, ne potrebujem . . ." Šopek ne stane dosti, toda z njim se boste prikupili ženi, ki vam nekaj pomeni.

In končno v vsakdanjem življenju naj bi sleherni mož včasih prišel domov s skromnim šopkom kakršnegakoli cvetja in ga daroval svoji ženi. Veliko zakonskih mož bi rešilo svoj zakon pred brodolomom, če bi od časa do časa izkazali pozornost do žene z drobcenim šopkom vijolic, zvončkov . . . Žene ne potrebujejo dragih in velikih daril, pač pa več ljubezni, pozornosti in tu in tam nekaj dišečih in barvnih cvetnih šopkov, ki pa jih morajo sprejeti s hvaležnostjo in veselim obrazom . . .

Zamrznjene vrtnine

Trg je v teh dneh nadvse vabljiv, pa tudi založen je tako, da cene niso pretirane. Zato izkoristite priložnost in si pripravite zalogo zelenjave za zamrzovalno skrinjo. Vse vrtnine, ki jih nameravate shraniti vanjo, morajo biti prvovrstne kakovosti in ne preveč zrele. Zamrzniti jih morate takoj in po vseh pravilih, da bo shranek še dolge mesece ohranil dobri okus in lepi videz.

Pripravljeno zelenjavo stresite na cedilo in ga potopite v vrelo vodo. Cedilo rahlo stresajte, potem pa ga potisnite pod curek mrzle vode ali v mrzlo vodo, ki ste ji dodali ledene kocke. Ta postopek (blanširanje) je potreben za to, da vrtnine ohranijo vonj in okus ter barvo, hkrati pa preprečuje, da bi šlo po zlu preveč vitamina C.

Zamrzovalno skrinjo nastavite na najhladnejšo temperaturo že nekaj ur prej, preden nameravate vlagati vanjo. Zavitke polagajte na dno ali ob stene, nikakor pa ne na druga, že zamrznjena živila.

Zamrzovanje in uporaba

CVETAČA. Odrežite zunanje liste in cvetačo dobro operite. Zamrzujete lahko celo glavo ali posamezne cvetke. Blanširajte jo 2 do 5 minut.

Neodtajeno cvetačo vrzite v vrelo osoljeno vodo. Če je cela, naj vre dvajset minut, cvetke pa se bodo zmehčale v desetih.

STROČJI FIŽOL. Operite ga, otrebite, da odstranite niti, nato pa stroke razrežite na enake dolge dele. Blanširajte jih 3 do 4 minute.

Zamrznjen fižol vrzite v krop ali pa ga dušite. Zmehča se v četrt ure.

GRAH. Stroke odprite in izluščite zrnje. Blanširajte ga 3 do 4 minute.

Pripravite ga tako kakor fižol, le da se grah zmehča malo prej. Če ga uporabljate za rižoto, primešajte dušen grah že pripravljenemu rižu.

KOLERABA. Odrežite korenino in steblo, nežne lističe pa kar pustite. Kolerabo umijte in olupite, potem pa jo narežite na ploščice ali na paličice. Blanširajte jo 3 do 4 minute.

Neodtajeno dušite v malo osoljene vode, kozica naj bo pokrita. Nežne lističe dodajte šele potem, ko je koleraba že mehka. Čas dušenja naj ne bo daljši od desetih minut.

KORENJE. Odrežite zelene dele in korenčke ostrgajte ter umijte. Zrežite jih na ploščice ali na kocke, blanširanje pa traja 2 do 4 minute.

Neodtajano korenje dušite v malo osoljene vode 8 do 10 minut, prav tako dolgo pa se kuha v juhi.

BRSTNI OHROVT. Če je treba, odstranite zunanje liste. Glavice umijte in jih blanširajte 3 do 4 minute.

Zamrznjene glavice vrzite v osoljen krop in jih kuhajte 8 do 10 minut. Potem jih zabelite z drobtinicami, ki ste jih prepražili na maslu.

ŠPINAČA. Otrebite jo, izrežite stebelca, nato pa jo operite v več vodah. Blanširajte jo 2 minuti, potem jo sesekljajte ali pa zamrznite kar celo.

Čebulo samo toliko popražite na maslu, da postane steklena, nato pa ji dodajte odtajeno špinačo. Dušite jo 10 do 15 minut, začinite po okusu in če želite, zgostite špinačo z moko in nekaj smetane.

PARADIŽNIK. Zamrznite celega. Odstranite peclje, umijte ga in ga zamrznite, ne da bi ga blanširali. Lahko pa ga v mešalniku zdrobite v kašo, ki jo nato pretlačite skozi sito in zamrznite.

Paradižnik pred uporabo vrzite v vrelo vodo in pustite, da se malo zmehča. Razrežite ga na krhlje in ga uporabljajte kot dodatek k juhi, omaki ali pečenki.

Paradižnikovo kašo pa boste uporabljali za juhe in omake. Tekne pa tudi kot napitek, ki ga po želji začinite s soljo in poprom ali pa ga osladkajte.

Še trije nasveti! Peteršilj in majaron osmukajte s stebelc in kar takega potisnite v vrečko za zamrzovanje. Blanširati ga ni treba. Pred uporabo zamrznjene lističe zmanite med dlanmi na drobne delčke.

V skrinjo vložite tudi jušno zelenjavo. Zrežite jo na primerne dele in jo blanširajte 3 do 5 minut. V juho jo vrzite zamrznjeno kakih 20 minut prej, preden je kuhana.

Zamrznjena zelenjava se hitreje zmehča zato, ker ste jo pred zamrzovanjem blanširali. Ker je čas kuhanja krajši, se ohranijo v njej koristne snovi pa tudi videz se ne spremeni. Zelenjavo morate zato vselej dati v vrelo vodo.

Vas čaka infarkt?

Živimo v svetu, ki ga pretresajo tako izumi kot fizično in besedno nasilje, v svetu, ki požiga svojo preteklost in sedanjost, da bi zgradili nejasno in negotovo prihodnost. Povsem razumljivo je torej, da se strokovnjaki, ki se ukvarjajo s človekom — predvsem psihologi in psihiatri — sprašujejo, če je človekov ustroj tak, da bo prenesel vse spremembe, ki mu grozijo. Sprašujejo se celo, če ne bo treba najti novih kvalitet, s katerimi bi vrednotili človeka in njegove fizične in psihične sposobnosti.

Tako so pred nedavnim v Bostonu na Harvard Medical Shool v ZDA končali zanimivo dolgoletno študijo, v kateri so skozi trideset let spremljali življenje in razvoj 95 ljudi. Zasledovali so jih od srednje šole dalje in zaključili, da so najbolj zdravi in uravnovešeni tisti ljudje, ki so zelo aktivni, medtem ko se tisti, ki življenje preživljajo v neprestanem strahu, depresijah in nezadovoljstvu, nagibajo k številnim boleznim.

Ne moremo mimo dejstva, da stopata tako fizično kot psihično počutje z roko v roki. To je potrdil tudi najnovejši test o tem, kdo in koliko se nagiba k infarktu. Čeprav ni bil prvi te vrste, saj se s temi vprašanji ukvarjajo v Združenih državah že vrsto let, pa ima to prednost, da tudi nestrokovnjaku hitro pokaže rezultat. Vsakdo, ki se želi testirati, mora namreč odgovoriti na šest vprašanj, ki so jih sestavili nevropsihiatri z univerze v San Diegu. Po številu pozitivnih odgovorov ni težko ugotoviti ali ste na poti k infarktu, ali pa lahko mirno nadaljujete svoj način življenja.

Kakšna so ta vprašanja? Prvo sprašuje o velikosti odgovornosti, ki vas težijo v življenju, naslednje o preobilici dela, tretje o obveznostih, potem spet o tem, če se razjezite, kadar nekdo drugi ovira ritem vašega dela. Ste zadovoljni sami s seboj; nezadovoljni, ker še niste dosegli položaja, ki ste si ga zastavili; dobili nagrade, za katero menite, da jo zaslužite? Ste nezadovoljni, ker še niste dosegli primernega položaja za svojo družino ali potrebne ekonomske varnosti?

Če na vsa ta vprašanja odgovorite pritrdilno, je treba pošteno premisliti in spremeniti svoje življenje tako, da boste s tem spremenili vsaj dva odgovora na vprašanja. Kajti infarkt trka na vrata.

Test so preizkusili najprej pri Fincih, ki veljajo za narod najbolj nagnjen k infarktu. Iz odgovorov so razbrali, da Fince teži prava gora nezadovoljstev, pa še malo vseh drugih „prepovedanih reči". Švedi so hudo zaposleni, imajo veliko dolžnosti in številne odgovornosti, toda njihovo zadovoljstvo oziroma nezadovoljstvo je že prestopilo nevarno mejo in je že pozitivno, zatorej se jim je infarkta manj bati. Američani pa so prav zadovoljni, nikamor se jim preveč ne mudi, ne pri delu in še manj pri dolžnostih. Tako so pač sami zapisali.

Če bi torej morali izbirati med „dovoljenim" in „prepovedanim", bi se pritrdilno odločili za delovne ambicije, odgovornost in obveznosti, vse drugo pa bi zavrgli kot nevarno za zdravje — predvsem bi se izognili vsakodnevnemu nezadovoljstvu, ki pelje v depresijo, iz depresije pa v manjšo telesno odpornost.

---

zdaj, dovolj si mi storila hudega, ne maram te več — pa te še prav lepo pozdravim in pojdem in tudi molila bom zate!"

To so bile tiste besede, ki sem jih bral tolikokrat v njenih žalostnih očeh; grizle so v njenem otroškem srcu, zmerom razločnejše, zmerom grenkejše, dokler niso izbruhnile siloma in s solzami.

„Ali nisi rekla, ko si šla po hodniku in sem slišal za durmi tvoj korak: Zdaj mu povem, zdaj mu vse povem, pa bodi, kakor je božja volja?"

„Tako sem rekla!"

„In ko sem stal za durmi, sem rekel jaz: Kadar pride, ji povem, vse do konca ji povem!"

„Povej še ti in . . . kakor je božja volja!"

Pogledala me je hitro in strahoma in je povesila glavo.

„Tako sem rekel in sklenil: kakor je zdaj, je trpljenje in smrt. Ti si videla bridkost v mojih očeh, jaz jo vidim v tvojih. Nič manjša ljubezen v mojem nego v tvojem srcu, in nič manjša bridkost . . . Ves teden čakam, umiram v samoti, skoraj da bi že z roko dosegel smrt . . . ves teden čakaš, jokaš v samoti; vidim te, kadar mi je najgrenkejše pri srcu . . . Nič več! Kaj mi je do smrti? Le umiranja ne maram, tega tihega, samotnega . . . Umreti — odpri duri, da pride smrt, vesela kakor svat, in pozdravil jo bom in posmejal se ji bom v obraz! . . . Umirati, dremati, gniti — o, rajši jo za lase privlečem po stopnicah, po hodniku, to počasno smrt . . . Tako je — kaj strmiš? Trpela sva, živela nisva!"

„Pojdiva!"

„Kam?"

„Kakor je božja volja — ali v veselje ali v bridkost; srečala se več ne bova!"

Tako tiho je govorila, da sem slišal samo njeno misel.

„Nikamor ne pojdeva, Minca, nevestica!"

Kar sem takrat govoril, kakor sem jo takrat poljubil, je bila vse sama odkritosrčna in globoka radost. Ob tisti uri namreč in za tisto uro. Vem, da ni bilo hinavščine ne v očeh, ne v besedah, ne v poljubih, niti v mislih ne.

„Nikamor ne pojdeva! . . . Vsa bolest nama je rasla iz koprnenja in pričakovanja! Saj sem zdrav, saj gledam jasno, saj gladko govorim in razločno mislim, zdaj in ko si ti pri meni. Komaj se zapro tista težka vrata, komaj utihnejo tvoji koraki na stopnicah, je spet noč v duši, kamen na srcu. Tudi tvoje oči so vesele ob meni, tudi tvoja lica so vsa rdeča, kakor takrat pod gorenjskim soncem! . . . Iz samote nama je rasla bolest . . . ne več samota!"

Sam sem čutil, da so mi bila lica vroča; gledala je osupla name, a v njenih očeh — videl sem ga, ker sem ga želel — je bilo tiho, trepetajoče upanje.

„Ne vem, kaj si rekel; nisem razumela teh lepih besed!"

„Ne s srcem?"

„Razumela sem, da me imaš rad!"

„Rad te imam, še ti me imej! Nič drugega na svetu, nič dugih besed, nič drugih misli! — Še ti me poljubi, Minca, nevestica, kakor sem te jaz poljubil!"

Spominjam se; pa bodi spomin žalosten — lep je in čist. Klečal sem pred njo; prvikrat in tudi pozneje nikoli več; roke sklenjene na njenih kolenih, pogled v pogled uprt. Če pomislim nocoj, me je sram, zato ker sem star in pust. Ampak bil je večer izmed tistih lepih večerov, ki mi zdaj ne dado, da bi spal brez sanj . . .

„Sama bodiva, sama v svoji ljubezni! Ne bodi nikogar, da bi stal med nama, ne kraja, ne ure, ne človeka! Sama — ne v samoti; zaklenjena — ne v ječo; zavezana — svobodna! Moja ljubezen je tonila, omahovala v hrepenenju — močna in lepa se bo vzdignila iz močvirja!"

Sam Bog vedi, kakšne so bile moje besede, kakšne moje misli ob tistih urah; srečen sem bil, to je zapisano v koprnečem spominu. Vse se je vršilo kakor v sanjah; smejala sva se in jokala sva, Bog se usmili! Bridkost je bila prekipela in se je naposled prelila kakor iz prevrnjenega kozarca; olajšano, osvobojeno srce je zavriskalo in zastokalo od sladkosti . . .

Zgodnje jutro je bilo, ko sem jo spremljal domov. Gosta megla se je valila nad mestom; tišina je bila tolika, da sva hodila narahlo, zato da bi ne slišala svojih korakov. Vso pot sva molčala, roko v roki, glavo tesno ob glavi, misel ob misli . . .

Tisti dan sem šel in sem naročil stanovanje za naju obadva; daleč zunaj, tako da sva videla skozi okno na pusto močvirno polje.

VII

Takrat se je pričelo vse drugo življenje; tisto življenje, ki sem ga dobro slutil, ko sem smehljaje pomislil in sklenil „da rajši naravnost v brezno, z razprostrtimi rokami", in ko sem naročil stanovanje za naju obadva.

Selila sva se že čez teden dni. Zelo sva bila razburjena in sva si dala mnogo več opravila, nego je bilo potreba. Ko je Minca prvikrat prestopila prag najinega doma, je zajokala — sam Bog vedi zakaj! Morda se ji je zdelo potrebno in spodobno zategadelj, ker se jokajo vse kmečke neveste, kadar gredo iz cerkve. Ali pa se je bila prikazala pred njenimi očmi hipna in jasna slutnja prihodnosti . . .

Poiskal sem si dela pri nekem advokatu, ki me je poznal izza prejšnjih časov. Ko me je ugledal, se je zelo začudil; zdelo se mi je, da me je komaj spoznal; na obrazu sem mu videl, da je hotel vprašati, odkod in kako, pa se je najbrž domislil, da bi bilo nedostojno, in zato je molčal. Na taka izpraševanja sem imel pripravljen odgovor za vse znance; za višjo vrsto: popotoval sem tod in ondod, umrl mi je ta ali oni sorodnik; za nižjo vrsto: brigaj se zase in za svoje neumnosti!

(Dalje v prihodnji številki)

Pri Mongolih sredi stepe

Glavni urednik „Dela", Mitja Gorjup, se je spomladi mudil z novinarsko delegacijo na Kitajskem. O svojem potovanju je napisal dnevnik in ga objavil v „Delu". Iz tega potopisa objavljamo en odlomek. Ta del potopisa smo izbrali zaradi tega, ker se ukvarja tudi z načinom reševanja manjšinskih problemov na Kitajskem. Članek daje vpogled v način življenja mongolske narodnostne skupnosti v socialistični Kitajski.

PRAKTIČNO NI VASI, KI NE BI IMELA UREJENIH OBRAMBNIH ROVOV

Čudili smo se. Seveda ne pripravljenosti ljudi braniti Kitajsko, kar se nam je zdelo čisto naravno, pač pa temu, kako izrazito so v to usmerjeni, koliko časa, sredstev in človeške energije vlagajo v to, koliko pozornosti posvečajo temu. Kitajci pa, kot da bi naleteli na neizčrpno temo. Pojasnjevali so nam, da praktično ni vasi, ki ne bi imela urejenih obrambnih rovov. Morda sicer ne tako velikih, tako dobro organiziranih in skrbno speljanih, toda kljub temu še vedno prav velikopoteznih.

Vprašanja, ki so se nam postavila kar sama od sebe, so povsem razumljiva. Je vse to smotrno? Je vsa ta ljudska energija, usmerjena v obrambo pred sovražnikom, pa naj bo le-ta še tako realen, v takem obsegu in v tej obliki res smotrna? Kaj vse bi lahko storila Ljudska republika Kitajska, če bi ogromna sredstva, ki jih daje v ta namen, usmerila drugam? Toda to je le prvi impulz. Treznejši razmislek takšna vprašanja hitro prežene.

Se mar ne pripravljamo v konceptu splošnega ljudskega odpora na obrambo pred agresorjem podobno tudi mi? Tudi naša politična filozofija je usmerjena v to, da je vsak občan, vsak državljan hkrati tudi vojak. In ni nam žal ne denarja ne naporov. Vemo, da moramo delati tako. Morda pa so nas Kitajci privedli sem tudi zato, da bi spoznali tudi te razsežnosti kitajske družbe in poiskali podobnosti z našim sistemom splošnega ljudskega odpora? Zanimivo, pravzaprav! Največja dežela na svetu, dežela z največ prebivalci in z neslutenimi gospodarskimi možnostmi, ima v politično obrambnem pogledu skorajda identično filozofijo kot majhna Jugoslavija na drugem koncu sveta, država, ki se s Kitajsko ne more primerjati ne po velikosti ne po ekonomski moči, prav težko pa tudi po ideologiji in tudi po zunanji politični usmeritvi. Toda v nečem imamo podobno zgodovino. Podobna je naša volja braniti domovino pred vsakomer, podobna strast za svobodo in za neodvisnost nas preveva.

Zvečer na banketu smo govorili o tem. Seveda diskretno, neobvezno, a vendarle dovolj razumljivo in razumno, da smo eni in drugi začutili v vsej tej podobnosti enega od novih razlogov za izboljšanje in hitrejše razvijanje odnosov med Kitajsko in Jugoslavijo.

Ko sem končno ostal sam, sem zopet segel po Mao Ce-tungu. Vedel sem, da je v knjižici o desetih odnosih tudi poglavje o narodnih manjšinah, ki so me še vedno zelo zanimale. Prebral sem ga. Mao Ce-tung pravi:

Naša politika odnosov med narodom Hanov in narodnimi manjšinami je dokaj trezna in deležna podpore manjšin. Opozarjamo na boj proti velikohanskemu nacionalizmu. Tudi lokalni nacionalizem moramo izkoreninjati, vendar gledano v celoti, to ni bistveno. Naše narodne manjšine številčno niso velike, a živijo na prostranih območjih. Narod Hanov predstavlja v demografskem pogledu 94 odstotkov prebivalstva. To je velikanska večina. Če bi ta narod izvajal velikohanski šovinizem in diskriminacijo nasproti narodnim manjšinam, bi bilo to zelo slabo." Ravno to, da so za časa „bande štirih" zabeležili pojave hanskega šovinizma, je očitno dajalo tej Mao Ce-tungovi misli iz leta 1956 posebno vrednost.

„Vse narodne manjšine," nadaljuje Mao Ce-tung, „so pripomogle k razvoju zgodovine Kitajske. Narod Hanov je tako velik zaradi mešanja številnih narodnosti skozi dolgo vrsto let. V preteklosti so reakcionarni gospodarji, zlasti hanski, postavili pregrade med nacionalnostmi v naši državi in zapostavljali manjšine. Ni lahko kar čez noč odpraviti posledic vsega tega, celo med delavskimi množicami ne. Zato moramo v vrstah kadrov in ljudskih množic nenehno in na široko vzgajati duh proletarske nacionalne politike. Prav tako moramo redno preverjati odnos med narodom Hanov in narodnimi manjšinami. Tak poskus smo naredili pred dvema letoma in zdaj je na vrsti nov. Če so odnosi nenaravni, jih moramo pri priči spremeniti, namesto da ostajamo pri lepih besedah. Skrbno moramo preučiti, kateri sistem ekonomskega upravljanja in kateri finančni sistem najbolj ustrezata narodnim manjšinam. Pošteno in plodno jim moramo pomagati, da se bodo razvijale ekonomsko in kulturno. Odnosi med ruskim narodom in manjšinami v Sovjetski zvezi so zelo nenaravni. In to bi nam moralo biti za nauk." Zanimiva se mi zdi ta Mao Ce-tungova ocena o razmerah v Sovjetski zvezi v času, ko je imela z njo Kitajska še dobre odnose.

Mao Ce-tung zaključi to poglavje takole: „Zrak v ozračju, gozdovi na zemlji, bogastva pod zemljo so prav tako pomembni dejavniki, nujno potrebni za socialistično izgradnjo. Vse materialne možnosti pa je moč izkoristiti in jim dati ceno zgolj prek človeškega dejavnika. Navezati moramo dobre odnose med narodom Hanov in narodnostnimi manjšinami ter utrditi enotnost vseh naših narodnosti, da bi tako združili prizadevanja pri izgradnji naše velike socialistične domovine."

NA PROSTRANIH PLANJAVAH JE BILO LE TU IN TAM VIDETI KAKO ŽIVAL ALI PA SKUPINICO OTROK

Dan je mrzel in vetroven. Obiskali bomo revolucionarno brigado sredi stepe, 160 kilometrov daleč od Hohehote proti mongolski meji. Potovali bomo z džipi, seveda ne po cestah. Potovanje ima prizvok male pustolovščine, ki jo celo resni ljudje, kakršni smo tokrat mi, radi kdaj pa kdaj doživijo.

Oblekli smo najtoplejša oblačila, kar smo jih imeli. Vojaki rdeče armade so nam posodili svoje kožuhe; ti so nas čakali pred vhodom hotela, in tudi tudi te smo oblekli. Že smo bili pripravljeni in, lahko bi rekel, vznemirjeni od pričakovanja. Tudi dvanajst džipov kitajske proizvodnje je že bilo razvrščenih pred hotelom — ko so me poklicali naši gostitelji in mi zelo vljudno svetovali, naj spremenimo program dneva, češ da je potovanje v takšnem vremenu lahko nevarno in da bi bilo koristneje, če bi ostali v Hohehotu in si ogledali nekatere znamenitosti ali pa gospodarske objekte.

Na to pot sem si želel, tako kot vsi drugi, čeprav nihče izmed nas ni natančno vedel, zakaj. Obiskati Mongole sredi stepe, to je doživetje, ki ga ne kaže zamuditi, četudi v zimskem času. Ko so naši gostitelji opazili, kako žalostnih obrazov smo prisluhnili njihovemu predlogu, so me znova poklicali in mi rekli, naj se delegacija sama odloči, ali gre na pot kljub takemu vremenu. Če si res zelo želimo, bi kljub vsemu lahko šli. Sklical sem delegacijo in, kot se v takih primerih rado dogaja, si nismo bili edini. Eni so bili za modrost, drugi za vljudnost, tretji za drznost. Na koncu smo se vendarle odločili: tisti, ki želi, naj gre, drugi ostanejo. Kitajcem smo pojasnili našo odločitev in z veliko razumevanja so sprejeli naš namen, da se kljub vsemu odpravimo na pot. Zdaj so nam tudi povedali, da pravzaprav ne gre za kako hudo nevarnost, pač pa da se predvsem boje, da nas ne bi preveč utrudili. Zato je šla z nami na pot tudi zdravnica, prikupno dekle v vojaški uniformi, poleg nje pa še veliko spremljevalcev, tako da je odpeljalo v stepo vseh dvanajst džipov skoraj polnih.

Bili smo zaviti v kožuhe, veselo, prešerno razpoloženi. Skozi mesto nam je v sorazmeroma gostem prometu ljudi utirala pot policija. Visoko v planinah smo potovali v razpotegnjeni koloni ob čedalje močnejšem vetru, ki je prodiral skozi vse vidne in nevidne špranje džipa in počasi načenjal toploto telesa, posebej rok in nog. Kljub temu smo se počutili dobro. Kmalu se je cesta izgubila, le sem in tja smo se peljali po utečenih kolovozih, po katerih so že pred nami očitno vozili džipi ali podobna vozila, nato pa po nezvoženih planjavah, prekritih z nizko travo. Na teh prostranih planjavah je bilo le tu in tam videti kako žival ali pa skupinico otrok, ki so pobirali zmrznjene konjske odpadke za kurjavo. Peljali smo se skozi nekaj večjih krajev, najbrž glavnih mest posameznih okrajev.

Po štirih urah vožnje, s kratkim postankom sredi stepe, kjer je bilo tako mrzlo, da so mi prsti otrdeli tako, da ne bi mogel zapeti gumba na obleki, smo končno prispeli v majhno vas. Mrzel tuš! Nikjer jurt, ki smo jih pričakovali, nikjer ničesar tipičnega iz naših predstav.

Revolucionarna brigada, 160 km oddaljena od glavnega mesta Hohehote, 352 ljudi, 15.000 grl živine, dva tovornjaka, en traktor, šest generatorjev in en stroj za striženje ovac. To je bil naš cilj.

Sprejeli so nas Mongoli v narodnih nošah, zagorele polti, trdih, klenih potez, prijetno nasmejani in odkritih obrazov. Tu se mi je prvič zazdelo, da nas niso peljali v neznano, da so tu pred nami že bili tujci in da se ljudje, ki so nas sprejeli, znajo vesti z njimi.

ZJUTRAJ JE TREBA OBLEČI KOŽUH, OPOLDNE SRAJCO, ZVEČER PA JESTI LUBENICO OB ZAKURJENI PEČI

Bili smo srečni, da smo prispeli pod streho, čeprav nas je v dvorani, kjer so nas sprejeli — tudi ta je bila opremljena podobno kot vse sprejemnice, od letališča do velikih banketnih dvoran posameznih partijskih hotelov, le da nekoliko bolj skromno — še vedno zelo zeblo. Zato smo ostali v kožuhih. Ponudili so nam pijačo, edino stvar, ki je do tedaj na Kitajskem nisem mogel zaužiti, čeprav je bila topla in bi se mi že zaradi tega prilegla.

Dobrodošlico nam je zaželel predsednik okraja. Povedal je, da v tem okraju živi večina Mongolov avtonomne pokrajine, da so zaposleni večinoma kot živinorejci, da je v okraju 1,100.000 grl različnih živali, da goje v glavnem krompir in rž, da je zelo malo dežja, da je najnižja temperatura —40 stopinj C, povprečna letna temperatura 3 stopinje, najvišja pa 30 stopinj, in to največ 5 do 6 dni na leto. To temperaturo doseže zrak septembra, čeprav je treba tudi takrat „zjutraj obleči kožuh, opoldne srajco, zvečer pa jesti lubenico ob zakurjeni peči". Mehanizacija v okraju je slaba, saj imajo vsega skupaj 610 traktorjev, in to v 172 brigadah in 25 komunah ter v 710 proizvodnih enotah.

Potem imajo besedo mongolski gostitelji. Vse skupaj je precej zapleteno, ker govore po mongolsko, tako da en prevajalec prevaja najprej v kitajščino, drug pa iz kitajščine v srbohrvaščino. Pogovor teče bolj ali manj ustaljeno. Najprej primerjava s časom pred osvoboditvijo, ko je živelo na tem območju 80 ljudi in so imeli 3000 grl živine, pa še 60 odstotkov tega je bilo v rokah veleposestnikov. Po kulturni revoluciji so dobili osnovno šolo in zdravstveno postajo, več kot 90 odstotkov družin ima radijski sprejemnik, stroj za šivanje in uro. Prav tako imajo vse družine tudi zasebno živino: država jim dovoljuje troje grl visoke živine in 20 ovac. V načelu privatna živina ne sme v skupnem številu preseči 10 odstotkov kolektivne črede, torej črede brigade.

Vse, kar pridelajo, prodajo državi. Zaslužijo približno 120.000 juanov na leto, 60 odstotkov te vsote razdelijo članom brigade po načelu delitve po delu, 40 odstotkov pa takole: 15 odstotkov za kolektivni sklad, 5 do 10 odstotkov za socialno pomoč, ostalo gre za investicije. Zdaj se borijo zoper „bando štirih" in vključeni so v vsenacionalno kampanjo zgledovanja po Ta Čaju.

Predsednik brigade, človek srednjih let, že na pogled voditelj, sproščen v vedenju, kot bi ga pripeljali v to stepo brez cest naravnost iz kake pekinške politične šole, se pogovarja z nami prijateljsko, prepričevalno. Pove nam, da je član partije, da je že 17 let predsednik brigade, da je vsaka štiri leta na novo izvoljen in da je za izvolitev potrebno popolno zaupanje članov brigade v vodstvene, človeške, predvsem pa ideološke sposobnosti kandidata.

Po pogovoru nam v sosednjem prostoru veliki jedilnici, priredijo kosilo. Kosilo je mongolsko, čeprav podobno organizirano kot vsa doslej. Za okroglimi mizami sedimo po protokolarnem redu, med nami so prevajalci tako kot vselej, da pogovor teče gladko. Poleg mene sedi mladenka, videti jih je komajda nekaj več kot dvajset. Je članica okrajnega partijskega komiteja in živi v brigadi. Sem je prišla iz Pekinga. Je meščanski otrok. Prišla je, kot pravi, prostovoljno, ker jih je Mao Ce-tung učil, da se morajo mladi usmeriti iz mesta v vasi, med kmete, da bi se od kmetov učili ponižnosti in skromnosti, kmete pa učili ideologije in naprednega kmetovanja. Končala je seveda srednjo šolo kot velika večina kitajske mladine. Počuti se srečno in zadovoljno, „ker koristi ljudstvu in ker koristi perpektivi Kitajske po poti Mao Ce-tunga".

KMALU TUDI KITAJSKE „NAVADE" NISO BILE NIČ DRUGAČNE OD JUGOSLOVANSKIH

Na mizo postavijo ogromnega ovna; kar celega kuhanega. Kljub temu, da je v jedilnici hladno, me oblije pot ob misli na to, da bom moral jesti to velikansko mastno žival. Opazim, da naš gostitelj za goste in njim v čast reže za moj okus najbolj neprebavljive dele ovna, ki ima velik lojast rep — tudi ta je bil skuhan in serviran skupaj z ovnom — in prvikrat se zbojim, da bom moral biti nevljuden.

Bojazen je bila seveda odveč. Oven je bil imeniten, in če kakšnega kosa nisem mogel pogoltniti, sem si pomagal z žgano pijačo, ki mi je sicer počasi osvajala glavo in noge, a me hkrati prijetno grela in vedrila duha v družbi, ki je postajala čedalje bolj vesela, sproščena in prijateljska kot v prenekateri tipični jugoslovanski gostilni. Tako smo se razvneli in sprostili, da smo skorajda pozabili, da smo na Kitajskem in ne doma. V to mongolsko-kitajsko družbo smo vnesli domače vzdušje. Začeli smo prepevati, menjavati stole, nazdravljati drug drugemu, tako da so prevajalci, zaskrbljeni spričo možnih nesporazumov, ki bi lahko zaradi tega nastali, gostiteljem jeli pojasnjevati, da je v Jugoslaviji taka navada. Toda te naše „navade" so se hitro nalezli tudi drugi. Ko so naši mongolski in kitajski tovariši po mnogih mao tajih in drugih pijačah začutili živahnejši utrip krvi v telesih, tudi kitajske „navade" niso več bile drugačne od naših.

V tako prisrčnem vzdušju smo si pred zgradbo, kjer so nas gostili, ogledali še lov na konje z lasom. Kljub hudemu mrazu smo z zanimanjem gledali to folklorno obarvano prireditev, ki je tako preprosta in drzna, pa hkrati lepa, da nas je morala očarati, četudi je bilo 30 stopinj pod ničlo.

Od revolucionarne brigade smo se poslovili popoldne in se v naslednjih štirih urah vožnje precej manj prešerni vračali v Hohehote. Ceste kar ni hotelo biti konec. Med potjo smo se ustavili še pri nekem kmetu, ki živi v svoji hiši. Je sicer član brigade, toda od njenega sedeža je oddaljen več deset kilometrov. Z družino redi brigadne in svoje živali. Sprejela nas je vsa družina: oče, mati, cela kopica otrok in starejših sorodnikov. Stali so pred zgradbama, ki sta njihovi in ki so ju menda zgradili sami s pomočjo brigade in države. V njih, tako so rekli, živijo, „boreč se zoper bando štirih, za ideale Mao Ce-tunga in za komunizem".

Naš obisk je bil seveda najavljen vnaprej. Gostitelji so napekli mongolskih slaščic. Sedeli smo na pogradih, kjer spijo, si ogledovali družinske fotografije, ki so visele po stenah poleg slike Mao Ce-tunga in Ču En-laja. Pogovarjali smo se o otrocih, o tem, kje so že kdaj bili, kaj želijo postati, in zdelo se mi je tako, kot bi se pogovarjali kje na deželi z našimi ljudmi. Nič bistveno različnega ni bilo v tem, čeprav morda malo več nezaupanja pred tujci, ki jih ljudje tu le redko vidijo. Njihov standard je vidno višji od tistega pred revolucijo in nobenega dvoma ni, da so s sedanjimi razmerami bolj kot ne lahko zadovoljni. Ne glede na to, da niso nikoli potovali kam drugam razen po ozemlju brigade, da tudi Hohehote še niso videli, da skorajda nimajo nobene možnosti, da bi kdaj zapustili te kraje, to stepo in ta način življenja, je vendarle nesporno, da je njihovo življenje vse boljše in da so sami svoji gospodarji, da delajo tako rekoč zase in da — če nič drugega ne — njihovega dela nihče privatno ne izkorišča, nihče jih ne zapostavlja, nikomur niso služabniki.

Vabili so nas, naj še ostanemo, naj ne odhajamo tako hitro, naj z njimi večerjamo in poznamo, kako živi kitajski človek. Prav radi bi to storili, čeprav nam je bilo vseh novih znanstev in spoznanj za ta dan dovolj in četudi se nas je — morda ravno zato, ker nam je mao taj počasi sicer, a vendarle začel hromiti duha in telo — lotevala prijetna utrujenost zadovoljnih ljudi.

Slovenski
VESTNIK

8 — Štev. 40 (1834) Celovec, petek, 7. oktober 1977

Sodnijsko nasilje
je izkaznica Avstrije v Beogradu

Na denarno kazen v višini 16.500 šilingov je v torek obsodilo sodišče v Salzburgu 21-letnega Štefana Petjaka iz Štebna pri Globasnici, ki je bil obtožen, da je lani sodeloval pri napisni akciji na Miklavčevem. Sodišče je obsodbo izreklo v odsotnosti obtoženca in njegovih pravnih zastopnikov, ki se obravnave niso udeležili, ker sodišče ni ugodilo njihovi zahtevi po dostavi vabil v slovenščini. Na kazen za nerednost (po 500 šilingov) pa so bili obsojeni nadaljnji trije slovenski fantje iz Globasnice, ki se kot priče prav tako niso udeležili procesa, ker jim sodišče ni poslalo vabila v slovenskem jeziku.

S tem se je začel val zastrahovalnih procesov proti pripadnikom slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, ki so opozarjali na neizpolnjena določila člena 7 ter zahtevali dosledno uresničitev vsestranske enakopravnosti koroških Slovencev, kakor jim je zagotovljena v državni pogodbi. V prihodnjih tednih in mesecih bo sledila še cela vrsta nadaljnjih podobnih procesov proti našim rojakom.

● Istega dne, ko se je v Beogradu začela konferenca o varnosti in sodelovanju v Evropi, kjer bodo udeležene države — med njimi tudi Avstrija — polagale obračun o dosedanjem izvajanju helsinških sklepov, se je v Avstriji začelo sodnijsko preganjanje pripadnikov slovenske manjšine.

● V času, ko bodo v Beogradu pregledali, kako posamezne države spoštujejo mednarodne pogodbe, uprizarja Avstrija procese proti Slovencem samo zato, ker so jo opozarjali na njene neizpolnjene obveznosti iz državne pogodbe.

● V dneh, ko se bodo zastopniki Avstrije pred mendarodnim forumom ponašali s pravno ureditvijo in pogodbeno zvestobo Avstrije, ista Avstrija eklatantno krši ustavno zajamčeno enakost pred zakonom, ko obsoja Slovence, medtem ko so znani podiralci dvojezičnih napisov ostali nekaznovani.

● V istem času, ko bo po svojih zastopnikih na beograjski konferenci delila drugim državam nauke o spoštovanju človekovih pravic, „pravna država" Avstrija z brutalnim sodnijskim nasiljem nad Slovenci brezobzirno tepta človekove pravice in svoboščine.

Izkaznica, s katero se predstavlja Avstrija v Beogradu, je torej sodnijsko nasilje, so zastraševalni procesi proti koroškim Slovencem, s katerimi nas hočejo prisiliti, da bi se uklonili diktatu tristrankarske edinosti ter sprejeli zakonsko ureditev, ki pomeni bistveno poslabšanje in zožitev naših pravic. Vendar smo že povedali in lahko vedno spet povemo, da nas tudi z različnimi oblikami zastraševanja, izsiljevanja in pritiska ne bodo spravili na kolena. Nasprotno bo nasilje samo utrjevalo našo odpornost, krivica bo le krepila našo borbenost! Kajti zavedamo se, da je naš boj pravičen, pa naj se poslužujejo še tako podlih in umazanih sredstev, da bi ga kriminalizirali. Tudi provokantno podtikavanje dinamitskih atentatov in mazaških akcij, kakršna je bila te dni v Dobrli vasi, deluje kot bumerang — preveč očitno se namreč te stvari dogajajo vedno ravno v trenutku, ko uradni in neuradni hujskači potrebujejo „argumente" za svoje ščuvanje proti Slovencem in za zastrupljanje političnega ozračja v deželi, brez katerega ne bi mogla uspevati njihova nacionalistična gonja.

Sedanje sovpadanje teh proti Slovencem usmerjenih pojavov seveda ni naključno, saj smo vendar pred 10. oktobrom, ki ga leto za letom obhajajo kot praznik koroške dvoličnosti: v besedah kot dan sprave in pomiritve, v dejanjih kot dan večnega obračunavanja s Slovenci. Tudi v primeru nedeljskega zborovanja KHD in KAB ne moreta geslo „Zavarujte nam končno mir v deželi" in zahteva „Dejanja proti terorju" odtehtati vsega tistega, kar v oktobrski številki prinaša njihovo glasilo Ruf der Heimat. In deželnemu glavarju na njegov poziv za 10. oktober lahko povemo, da koroški Slovenci nikdar nismo ogrožali nemško govorečih sodeželanov niti nismo kalili miru v deželi, pač pa smo bili in smo še vedno prisiljeni — ne nazadnje po krivdi tistih, ki so odločitev 10. oktobra prefunkcionirali v zmago v nemški noči — da se borimo za pravice in enakopravnost, za obstoj in razvoj na domači avtohtoni zemlji.

○

Pred poslopjem salzburškega sodišča je Solidarnostni komite za pravice manjšin, v katerem so zastopane številne organizacije ne glede na politično in svetovnonazorsko usmeritev, priredil protestno zborovanje, na katerem so zahtevali ukinitev procesa proti Štefanu Petjaku. Koroški oblikovalci javnega mnenja so prireditev enostavno proglasili za komunistično, da bi jo s tem diskreditirali v očeh tistih svojih bralcev, ki nekritično sprejemajo njihova poročila.

NOGOMETNA TEKMA
med učitelji iz Roža in Podjune

v ponedeljek, 10. oktobra 1977 ob 14.30 uri na športnem igrišču v Trdnji vasi/Hörtendorf.

Ljubitelji športa prisrčno vabljeni!

Zadnje romanje v letošnji jeseni

NA SVETO GORO
bo v četrtek 20. oktobra.

Prijave sprejema Dom v Tinjah do 14. oktobra 1977.

Srečanje lutkarjev

V nedeljo 16. oktobra 1977 bo v Domu prosvete v Tinjah od 10. do 18. ure

SREČANJE Z LUTKARJI

na katero KKZ in Dom prosvete v Tinjah vabita učiteljice in učitelje, voditeljice in voditelje otroških skupin, otroške vrtnarice in druge vzgojitelje.

Sodelovali bodo predavatelji, ki se dolga leta ukvarjajo z lutkarstvom v Sloveniji: režiser Tine Varl (mentor lutkovne skupine KDZ) bo predaval o razvoju slovenskega lutkarstva, režiser Marjan Belina o režiji lutkovne igre, dipl. arh. Breda Varl pa o likovnem razvoju lutk.

Lutkovni skupini KDZ in SPD „Bisernica" bosta uprizorili igri Marjana Beline „Užaljeni medvedek" ter „Pavliha in zaklad".

RADIO — TELEVIZIJA

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 8. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi, od srca do srca.

NEDELJA, 9. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 10. 10.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Revija koroških zborov.

TOREK, 11. 10.: 9.30 Pisani svet — 13.45 Celovški radijski dnevnik — I. Virnik: Josip Ressel — ob 120-letnici smrti.

SREDA, 12. 10.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Solisti — Violinisti, učenci Vaclava Humla.

ČETRTEK, 13. 10.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Iz popotne torbe (Kumer-Črčej).

PETEK, 14. 10.: 13.45 Celovški radijski dnevnik — Vrtiljak popevk.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 8. 10.: 14.30 Premiera Butterfly — 17.00 Športna abeceda — 17.30 Heidi — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Dalli, dalli — 21.50 Šport — 22.10 Krvno sovraštvo — 23.45 Poročila.

NEDELJA, 9. 10.: 15.30 Premagani skopuh — 16.55 Igra treh dežel — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Igraj z nami — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Kraj dejanja — 21.45 Mala nočna glasba — 22.15 Poročila.

PONEDELJEK, 10. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Kaj bi lahko postal? — 10.00 Hayfever — 10.30 Moj zaklad je s Tirolske — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Omaruru — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.55 Ceste San Francisca — 21.45 Poročila in šport — 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Uganka nekega kamna — 19.30 Gmota in prostor — 20.00 Hiša na Eaton Place — 20.55 O lovu s ptiči — 21.40 Čas v sliki — 22.10 Preziranje.

TOREK, 11. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Gmota in prostor — 10.30 Premiera Butterfly — 17.30 Za predšolske otroke — 18.00 Živalski raji — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Iščemo znanega pisatelja — 20.20 Kdo se trikrat zlaže — 21.10 Erna Wegl — 21.55 Hiša na Eaton Place — 22.40 Poročila in šport.

SREDA, 12. 10.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Kmetijstvo danes — 10.00 Šolska oddaja — 10.30 Ena, dve, tri — 17.00 Razstava — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dr. Doolittle — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 David in Goljat — 21.35 Poročila in šport — 21.40 Nogomet: Avstrija : NDR.

ČETRTEK, 13. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina — 10.00 Metode raziskovanja zgodovine — 10.30 Katarina Velika — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 18.55 V izložbi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Hrepenenje — 21.55 Salon — 22.55 Poročila in šport.

PETEK, 14. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Puščica — 10.00 Gost Cesarja Bresgena — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Ljudje, živali, senzacije — 17.30 Za predšolske otroke — 18.00 Dvorno gledališče — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Onedinova linija — 21.00 Grede — 21.45 Šport — 21.50 Mož z zlato roko — 23.45 Poročila.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 8. 10.: 17.15 Med dnevom in nočjo — 18.00 Orientacija — 18.30 Anton Benya — 19.30 Misliti se obrestuje — 19.50 Galerija — 20.15 Kulturno ogledni pohod skozi Gradiščansko — 22.10 All star swing festival.

NEDELJA, 9. 10.: 11.00 „Dirigenti, orkester, solisti" — 14.30 Mednarodni ralley-cross — 16.30 Prenos z dunajske Krieau — 17.15 Teleobjektiv — 18.00 Spotlight — 18.30 The Great McDinty — 20.00 Bazar plošč — 20.15 Spoznate melodijo? — 21.00 Bralni znaki — 21.45 Anton Benya.

PONEDELJEK, 10. 10.: 18.00 Angleščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Uganka nekega kamna — 19.30 Gmota in prostor — 20.00 Hiša na Eaton Place — 20.55 Umetnost lova s ptiči — 21,40 Čas v sliki — 22.10 Zaničevanje.

TOREK, 11. 10.: 18.00 Kmetijstvo danes — 18.30 Ö 9 (Koroška) — 18.55 Sailor — 19.30 Šolska oddaja — 20.00 Prilagoditev na neko uničeno iluzijo — 21.35 Čas v sliki in kultura — 22.10 Klub 2.

SREDA, 12. 10.: 17.25 Nogomet Avstrija : NDR — 19.15 Pregled sporeda — 19.30 Metode raziskovanja zgodovine — 20.00 Dame imajo prednost — 21.15 Mejniki svetovne zgodovine — 22.00 Čas v sliki in kultura — 22.35 Kung Fu.

ČETRTEK, 13. 10.: 18.00 Ruščina — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Bralni znaki — 19.30 Cesar Bresgenov gost — 20.00 Ljudje, živali, senzacije — 21.55 Čas v sliki in kultura — 22.30 Klub 2.

Kajevni obbor Zveze slovenske mladine občine Bistrica v Rožu vabi člane, prijatelje in ljubitelje plesa na

PLESNI TEČAJ

ki se prične v soboto 8. oktobra 1977 ob 16. uri v gostilni Tischlar (Gabriel) v Št. Janžu.

ŠPORTNI VESTNIK ŠPORTNI VESTNIK

Moštvi SAK spet poraženi

V nedeljo sta gostovali nogometni ekipi Slovenskega atletskega kluba v Maria Rojach. Rezervno moštvo pod 21 je zaradi nepopolne zasedbe podleglo nasprotniku z rezultatom 1:8. Žalostno je, da se naši mladinci športniki očitno ne zavedajo dovolj, da predstavlja moštvo SAK športno dejavnost koroških Slovencev in da je to zahtevna in odgovorna naloga. Z zanemarjanjem dolžnosti nekaterih igralcev SAK ne bo dosegel zastavljenih ciljev.

Zmaga mladincev SAK

Mladinska enajsterica SAK je v nedeljo na igrišču v Trdnji vasi po sijajni igri, v kateri so naši fantje pokazali atraktiven in dokaj zagnan nogomet, porazila do tedaj drugega na lestvici z visokim rezultatom 7:2. Nasprotnik ni imel nobene možnosti, da bi ukanil slovensko moštvo ter je bilo med gledalci (tudi med nemško govorečimi) slišati pohvalne izjave o kvalitetni igri SAK.

Tokrat je treba zares pohvaliti celotno moštvo in mu želimo še naprej veliko uspeha in zdravega športnega gledanja. Gole za SAK so dosegli: Albert Smrečnik (3), Maks Zdouc (2) in Franc Sadjak (2). Pohvala pa gre tudi sodniku, ki je tokrat res nepristransko vodil tekmo.

Najbolj boleč pa je poraz prvega moštva SAK. Ker ni bilo treh igralcev iz Slovenije (zastopati so jih morali mladi neizkušeni igralci iz druge garniture), so igralci že pred tekmo nekako resignirali in so tako logično v prvem polčasu tudi bili v zaostanku z 0:1. V odmoru jim je trener Rogič pošteno „opral glave", kar je izgleda pomagalo, kajti SAK je prevzel pobudo in takoj čez nekaj minut izenačil. Borbeni igri nasprotnika, ki se je boril z vsemi silami, pa so začeli naši igralci ponujati zmago s sprehajajočim nedeljskim nogometom in tako je moštvo iz Maria Rojach tudi zasluženo zmagalo z rezultatom 3:1.

Omeniti pa moramo, da je sodnik, ki je na zunaj kolikor toliko objektivno sodil tekmo, le zanemaril svojo dolžnost. Prušnika je neki igralec nasprotnega moštva brez žoge zahrbtno fouliral in mu zlomil nogo. Sodniku Ottu Ebnerju pa se ni zdelo vredno, da bi vprašal stranska sodnika, kaj se je zgodilo pred njegovimi očmi in za njegovim hrbtom, kar pa bi bila njegova dolžnost. Ali naj bo to sedaj nov način zapostavljanja? Sprašujemo se, kdaj bodo odgovorni „slepci" pri koroški nogometni zvezi (KFV) spregledali izrabljanje sodnikove avtoritete?

Srečanje športnikov obmejnih dežel

Na Ravnah na Koroškem je bilo ob koncu minulega tedna 1. srečanje slovenskih športnikov obmejnih dežel. O prireditvi, na kateri so sodelovali športniki iz Italije, Koroške, Madžarske in Slovenije, bomo poročali v prihodnji številki.

V A B I L O

SAK igra v nedeljo 9. oktobra 1977 na domačem igrišču v Hörtendorfu:

Mladina ob 12. uri proti Moosburgu
Moštvo pod 21 ob 13.30 uri proti celovškemu ASV
SAK I ob 15.15 uri proti prvemu moštvu ASV

To je najtežji nasprotnik jesenske nogometne sezone, zato pridite v čim večjem številu, da podprete z navijanjem naše slovenske športnike.

LJUBITELJI ŠAHA
POZOR

Tudi v letošnjem šolskem letu 1977/78 imajo interesenti možnost igranja, izpopolnjevanja in tekmovanja v šahu. Slovenski fizkulturni zvezi je uspelo pridobiti večkratnega deželnega prvaka Jurija Deisingerja, ki bo igralce poučeval.

Interesenti naj pridejo ob četrtkih ob 18.30 uri v Dijaški dom SŠD, Tarviser Straße 16, Celovec.

Rožek

Spet je kruta smrt kosila med našimi ljudmi. V četrtek prejšnjega tedna smo na rožeškem pokopališču pokopali nadvse priljubljenega Antona Greibla, železničarskega upokojenca iz Brezja. Pokojni je bil med prebivalstvom zelo priljubljen, saj so ga vsi spoštovali, zlasti njegovi sosedje. Značajnega moža je vse življenje spremljalo trdo delo žuljavih rok za svojo družino, za katero je vzorno skrbel. Ob odprtem grobu je rajnemu v duhovnem nagovoru spregovoril duhovni svetnik župnik Niko Marktl. Žalujočim ostalim izrekamo naše iskreno sožalje. Naj mu bo domača zemlja lahka.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50 - Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.